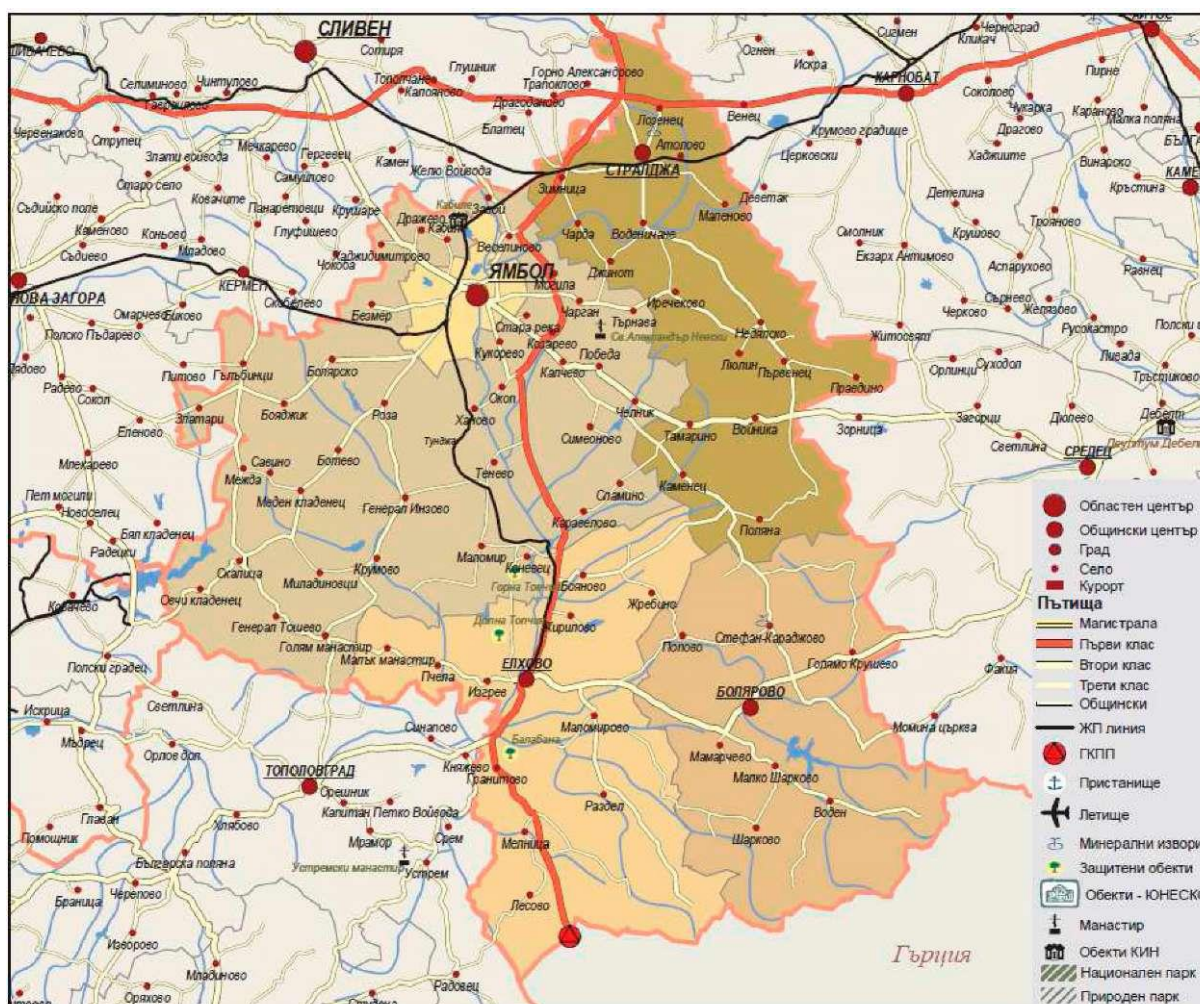

„Институт за управление на програми и проекти“ ООД

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	2
1. МОТИВИ ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯТА НА ДЕЙСТВАЩАТА ОСР.....	3
2. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЛАСТТА.....	6
2.1. Икономика и конкурентоспособност	6
2.2. Социален капитал, социална интеграция и включване	17
2.3. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност.....	29
2.4. Екологично състояние и рискове.....	30
3. ОПРЕДЕЛЯНЕ/ПРЕФОРМУЛИРАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТТА ДО КРАЯ НА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ОСР	32
4. ОБЩА ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА.....	38
5. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ НА РАЙОНИТЕ ЗА ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ПОДКРЕПА	44
6. МЕРКИ И СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИ В РАЙОНИТЕ ЗА ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ПОДКРЕПА.....	46
7. НАСОКИ И МЕРКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИАЛНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО.....	51
8. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА	51
9. НАСОКИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ	56
10. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ.....	56
11. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	59
12. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	60
13. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ, ФИГУРИ И КАРТИ.....	61

1. МОТИВИ ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯТА НА ДЕЙСТВАЩАТА ОСР

Актуализираният документ за изпълнение на Областната стратегия за развитие на област Ямбол за периода 2014-2020 г. от 2017 г. е изготвен на основание чл. 31, ал. 1, т. 3 и т. 5 от ППЗРР. В актуализирания документ са отразени препоръките от изготвената Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Ямбол 2014-2020 г. Документът е изготвен от „Институт за управление на програми и проекти“ ООД (Изпълнител) в изпълнение на Договор с Областна администрация Ямбол и в съответствие с нормативните разпоредби, регулиращи провеждането на регионална политика в Република България.

В съответствие с чл. 31, ал. 1 от ППЗРР областната стратегия за развитие се актуализира:

1. при съществени промени на икономическите и социалните условия в областта;
2. в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на регионалния план за развитие;
3. в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
4. при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на областната стратегия;
5. (изм. ДВ, бр. 50 от 2016 г.) при промени в териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа.

За актуализиране на областната стратегия за развитие се разработва актуализиран документ за изпълнение, който я допълва (чл. 31, ал. 2 от ППЗРР). **В структурно отношение настоящият „Актуализиран документ за изпълнение на ОСР Ямбол 2014-2020 г.“ следва залегналата последователност в ОСР Ямбол 2014-2020 г., като включва само актуализираните части на Стратегията и по този начин я допълва.**

Изработването и приемането на документа по ал. 2 се извършва при условията и по реда на изработване и приемане на областната стратегия за развитие (чл. 31, ал. 2 от ППЗРР).

Мотивите за актуализация на действащата ОСР са във връзка с посочените по-горе т. 3 и т. 5. от ал. 1 на чл. 31 на ППЗРР и поради влезли в сила промени,

обнародвани в бр. 15 на ДВ от 2016 г. в основния нормативен акт, регламентиращ регионалното развитие в страната, а именно Законът за регионално развитие. Съгласно тях е налична промяна в структурата на ОСР, като стратегията се разширява по обхват и в съдържанието ѝ (чл. 12, ал. 3, т. 5 и 6) следва да се включат две нови точки, а именно: **мерките и средствата за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа и насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество**. В допълнение, при посочената промяна на Закона е изменено и понятието за „район за целенасочена подкрепа“, като под това вече следва да се разбира следното (чл. 6 от ЗРР):

„В териториалния обхват на район за целенасочена подкрепа се включват:

- 1. общините от четвърта и пета категория;**
- 2. общините от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики:**
 - а) най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински район;**
 - б) най-малко 50 на сто от територията на общината е в полупланински район;**
 - в) територията на общината е в пограничен район.“**

В предишния текст при определяне териториалния обхват на РЦП се отчиташе наличието на следните показатели, заети в Закона за регионално развитие на Р. България, чл. 6, точки 1-8:

1. Нетни приходи от продажби на един жител под 70 на сто от средната стойност за страната за последните три години (чл. 6 от ЗРР, точка 1);
2. Равнище на средната работна заплата, по-ниско от средната стойност за страната за последните три години (чл. 6 от ЗРР, точка 2);
3. Средно равнище на безработица над 105 на сто от средната стойност за страната за последните три години (чл. 6 от ЗРР, точка 3);
4. Коефициент на възрастова зависимост над 120 на сто от средната стойност за страната за последните три години (чл. 6 от ЗРР, точка 4);

5. Гъстота на населението под 70 души на един квадратен километър (чл. 6 от ЗРР, точка 5);
6. Над 30 на сто от населените места нямат изградена пътна връзка с асфалтово покритие помежду си или с общинския център (чл. 6 от ЗРР, точка 6);
7. Над 30 на сто от населените места са без изградена канализационна мрежа (чл. 6 от ЗРР, точка 7);
8. Над 30 на сто от населените места ползват питейна вода с отклонение от качеството, прието като стандарт за страната, или имат режим във водоснабдяването за последните три години (чл. 6 от ЗРР, точка 8).

Предложенията за актуализация на областната стратегия за развитие са свързани и с идентифицираните в изготвената Междинна оценка препоръки, а именно:

1. Актуализиране на социално-икономическия анализ, поради настъпили промени в демографското, икономическото, социалното развитие, съответно в SWOT-анализа, ако е приложимо;
2. Промяна на стратегическата рамка и преосмисляне на обхвата или дори съществуването на Приоритет 5. „Балансирано териториално развитие и устойчиво градско развитие“, който дублира мерки от всички останали приоритети, но най-вече от Приоритет 2 и затова вместо „*хоризонтален приоритет*“ би могло да се превърне в стратегическа цел, която се реализира посредством Приоритет 2.
3. Актуализиране на Общата оценка на необходимите ресурси за постигане целите на ОСР Ямбол за периода 2014-2020 г. във връзка с прецизиране на финансовите ресурси по приоритети, поради преизпълнение на прогнозираните бюджети по едни приоритети и финансово надценяване на други приоритети;
4. Актуализиране на районите за целенасочена подкрепа, поради наличие на следните условия: в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС и при промени в териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа;
5. Изготвяне на матрица с индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на стратегията и поставяне на целеви стойности на тези индикатори, тъй като в Областната стратегия за развитие на област Ямбол липсва такава.

2. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЛАСТТА

В тази част са представени основните промени в областта, констатирани от извършения социално-икономическия анализ.

2.1. Икономика и конкурентоспособност

Общ стопански профил на областта

През последните години в област Ямбол се наблюдава постепенно подобрене на всички икономически показатели. Подробни данни за основните макроикономически показатели – БВП и БДС по сектори (аграрен, индустрия и услуги) - са представени в таблицата по-долу:

Таблица 1. Брутна добавена стойност (БДС) по икономически сектори и брутен вътрешен продукт (БВП)

(по цени на съответната година)

Показатели	Мерна единица	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Брутна добавена стойност (БДС)	млн. лв.	709	749	798	790	853	880
БДС по икономически сектори							
Аграрен	млн. лв.	85	103	110	113	114	110
Индустрия	млн. лв.	219	255	287	277	319	338
Услуги	млн. лв.	404	391	401	400	420	431
Брутен вътрешен продукт (БВП)	млн. лв.	815	857	922	917	983	1018
БВП на човек от населението	лв.	5 947	6 550	7 130	7 168	7 773	8 159

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

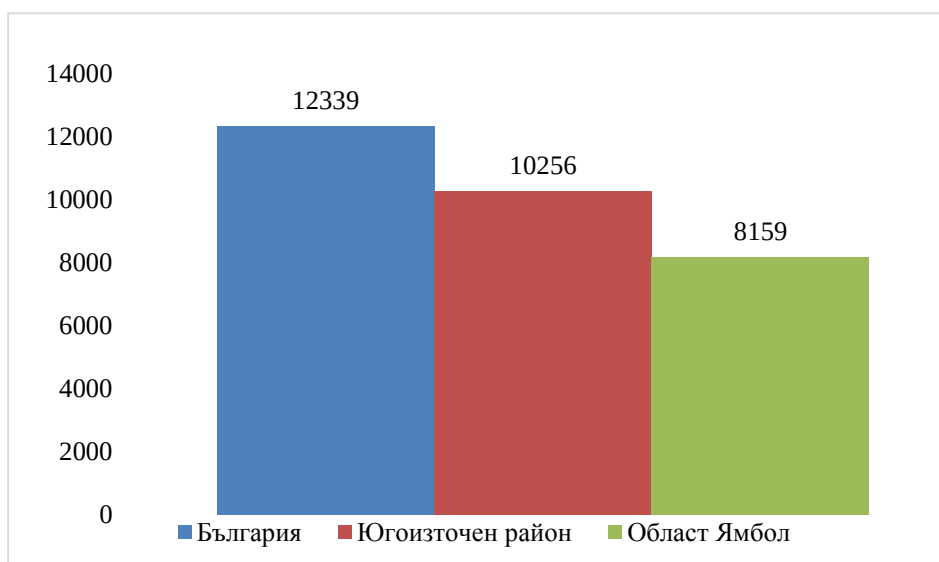
Стойността на произведения брутен вътрешен продукт (БВП) по текущи цени за област Ямбол към 31.12.2015 г. възлиза на 1 млрд. и 18 млн. лв., което сформира 9,4 % от общия БВП на Югоизточния район.

Показателят БВП на глава от населението за област Ямбол към 31.12.2011 г. е 6 550 лв., като се забелязва, че е значително по-нисък от БВП на човек от населението за ЮИР – 8 844 лв. на човек. За периода от 2011 - 2015 г. показателят за областта е нараснал с 1 609 лв., но въпреки това към края на 2015 г. се запазва по-нисък от средния за района, който също се е повишил, достигайки 10 256 лв. през 2015 г., което прави разликата между двата показателя 20%.

Единствено област Сливен дава по-ниска стойност в района, докато Бургас и Стара Загора са с по-добър показател от този на област Ямбол. Фигурата по-долу съпоставя нагледно стойността на показателя БВП на глава от населението в област Ямбол със стойността на същия показател за района и страната. Изводът, който може да се направи е, че стойността на БВП на човек от населението за област Ямбол е по-ниска от средната стойност за Югоизточния район, която пък от своя страна е по-ниска от тази за страната.

Фигура 1. БВП на човек от населението за 2015 г. в лв.

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Ключови икономически сектори в област Ямбол са услугите и индустрията, които създават по-голямата част от БДС. Стойността на показателя брутната добавена стойност за тези сектори, както и за аграрния сектор, се увеличава, като най-значим ръст бележи индустрията, която от 219 млн. лв. през 2010 г. достига до 338 млн. лв. генерирана БДС през 2015 г. Тази положителна тенденция говори за икономически растеж в областта.

Секторът на услугите през 2015 г. генерира 49% от общата БДС, следван от сектора индустрия, който генерира 38,4%. През 2015 г. аграрният сектор генерира едва 12,5 от общата БДС и намалява от 13,4% от БДС, генерирани през 2014 г. Въпреки че областта има значителен потенциал за развитие на селското стопанство, като основен икономически сектор не се явява то, а секторът на услугите и индустрията.

Нефинансов сектор

Данните от основните характеристики на предприятията от нефинансовия сектор на икономиката, представени в таблицата долу, показват увеличение на броя на предприятията, на броя на заетите лица, увеличение в размера на нетните приходи от продажби и увеличение в размера на дълготрайните материални активи за периода 2010-2015 г. Рентабилността на продажбите варира между 5% и 7,1% през периода, обхванат от статистическите данни. При оперативната рентабилност също не се наблюдава ясна тенденция за увеличаване или намаляване, но нивото се запазва почти еднакво през годините. Произведената продукция се е увеличила с 26,6% за целия период, което е позитивна тенденция.

Таблица 2. Основни характеристики на предприятията от нефинансовия сектор на икономиката на област Ямбол

Показател	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015
Предприятия	брой	5 613	5 617	5 647	5 725	5 737
Заети лица ¹	брой	27 012	26 376	26 334	27 952	29 299
Нетни приходи от продажби	хил. лв.	2 145 943	2 445 308	2 422 929	2 359 978	2 710 286
Дълготрайни материални активи	хил. лв.	840 146	1 079 749	1 099 747	1 148 621	1 188 752
Рентабилност на продажбите	%	5.6	7.1	5	7	6
Оперативна рентабилност	%	105.3	107	104.8	106.9	105.8
Произведена продукция	хил. лв.	1 298 762	1 471 942	1 362 065	1 472 940	1 644 169

Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост.

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Предприятия

Таблица 3. Относителен дял на предприятията според броя на заетите лица в тях от общия в област Ямбол в %

№	Относителен дял на предприятията според броя на заетите лица в тях от общия в областта	2011	2012	2013	2014	2015
1	Микропредприятия (с до 9 заети лица)	92.4	92.6	92.6	92.9	92.8
2	Малки предприятия (с 10-49 заети лица)	6.2	6.1	6.1	5.8	6.0
3	Средни предприятия (с 50-249 заети лица)	1.2	1.2	1.2	1.2	1.1
4	Големи предприятия (с повече от 250 заети лица)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1

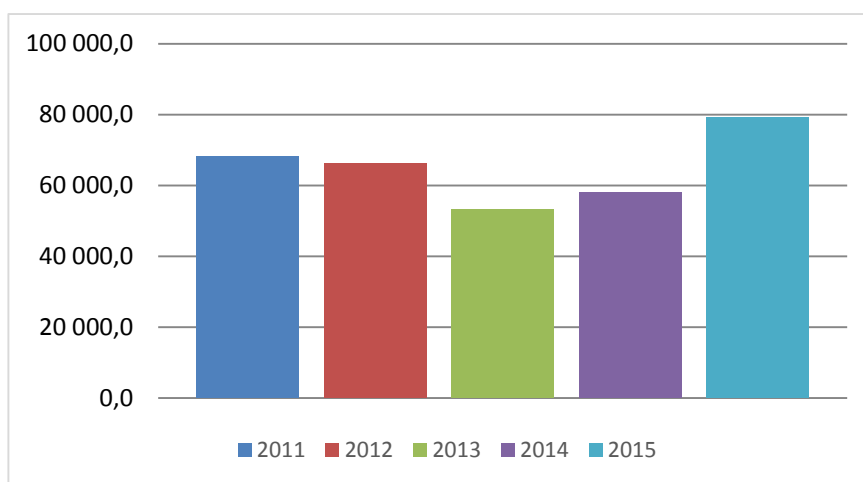
Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Данните показват, че измененията в относителния дял на предприятията според броя на заетите лица в тях са незначителни. 92,8% в областта са микропредприятия, като стойността на показателят леко нараства от 2011 г. насам. Малките предприятия също нарастват процентно през 2015 г., докато средните намаляват с 0,1%. Делът на големите предприятия се запазва непроменен.

Инвестиционна среда

Фигура 2. Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия с натрупване към 31.12.

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Инвестициите са друг основен компонент за определяне на икономическото състояние. **Чуждестранните преки инвестиции в нефинансовите предприятия** нарастват за периода 2011-2015 г. от 68 228 на 79 030 хил. евро. **Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи** също нарастват, като отраслова съпоставка е представена по-долу:

Таблица 4. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи за област Ямбол в хил. лв.

Икономически дейности (A10)	2011	2012	2013	2014	2015
Общо	212 424	389 305	169 626	220 184	268 506
Селско, горско и рибно стопанство	44 148	52 057	78 662	63 701	84 645
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	119 99	269 216	..	..	46 771

Икономически дейности (A10)	2011	2012	2013	2014	2015
Строителство	7 757	11 161	10 493	35 558	11 744
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	25 672	35 706	29 376	32 332	39 820
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	273	308	196	..
Финансови и застрахователни дейности	..	687	..	..	1 711
Операции с недвижими имоти	4 059	3 436	1 981	7 468	913
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	4 897	7 826	7 484	3 230	..
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална дейност	3 326	7 829	6 310	8 906	29 411
Други услуги	1 538	1 114	1 794	3 592	2 662

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Данните показват, че 2012 г. е с най-високи разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (389 305 хил. лв.). Тази висока стойност се дължи на икономическите дейности в „добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване“, които са 69,2% от направените разходи за придобиване на дълготрайни материални активи. За 2014 г. най-големи са разходите на „селско, горско и рибно стопанство“ - 28,9%, следвани от „строителство“ 16% и „търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство“ 14,7%.

Иновационна среда

С оглед предоставени насоки за актуализация на областните стратегии за развитие в съответствие с Иновационна стратегия за интелигентна специализация (ИСИС) и Стратегия “Европа 2020”, която има за цел преодоляване на структурните слабости чрез напредък в три взаимно подсилващи се приоритета, част от които е интелигентният растеж, основан на знанието и иновациите, е важно да се проследи дела на разходите за НИРД, като основен двигател на иновациите. Зад понятието интелигентна специализация се крие концентриране на ресурси от знания и свързването им с ограничен брой приоритетни икономически дейности. По този начин страните и регионите могат да се превърнат и да останат конкурентноспособни в националната и глобалната икономика.

За област Ямбол данните показват, че разходите за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) постепенно нарастват и през 2015 г. достигат връх от 5 443 хил. лв, което е над 12 пъти по-високо от стойността им през 2012 г. В пряка връзка с посочените данни и персоналът, зает с НИРД, увеличава своя брой.

Таблица 5. Показатели за НИРД в област Ямбол

Показател	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015
Разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД)	хил. лв.	..	444	2 079	3 002	5 443
Персонал, зает с научноизследователска и развойна дейност (НИРД)	брой	..	77	128	..	258

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

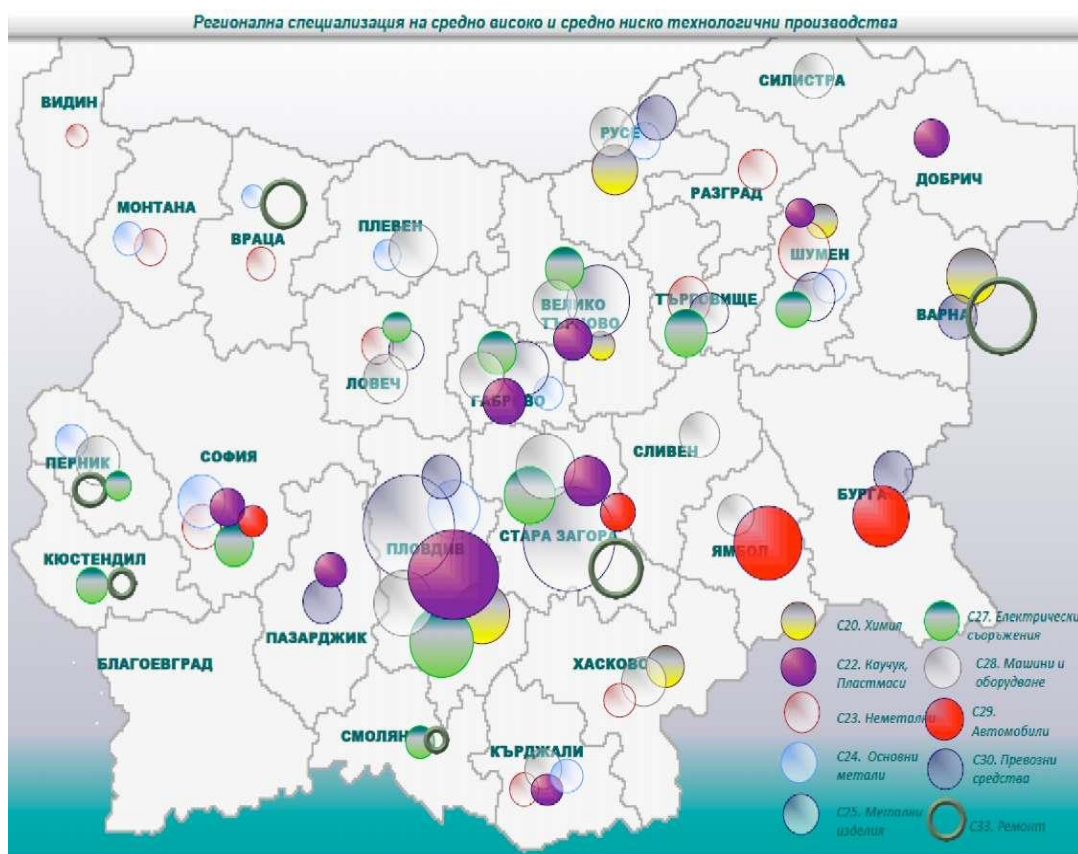
Област Ямбол има потенциал за привличане на инвеститори в преработвателната промишленост и особено при преработката на плодове и зеленчуци. На територията на областта има потенциал за добив на енергия от въздушни течения. Благоприятното географско местоположение, големият дял обработваеми земеделски земи и екологично чистата околна среда са предпоставка за развитие на проспериращо земеделие. Наличието на обширни обработваеми земеделски площи, традициите в зърнопроизводството, зеленчукопроизводството и животновъдството очертават потенциал, който следва целенасочено да бъде използван. Развитието на ефективно селско стопанство е една от основните възможности за подобряване на пазара на труда, подкрепа и стимулиране на бизнеса и повишаване на инвестициите. Именно тези дадености обосновават избора за развитие на **област Ямбол** по тематичните области на ИСИС - „**Индустрия за здравословен живот и биотехнологии**“ и „**Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии**“.

За Югоизточния район също са приоритизирани областите: „**Нови технологии в креативни и рекреативни индустрии**“, „**Мехатроника и чисти технологии**“ и „**Индустрия за здравословен живот и биотехнологии**“.

От регионалната специализация на предприятията от средно високите и средно ниските технологични производства се забелязва, че областта е специализирана в сектори: „Машини и оборудване“ и „Автомобили“.

Карта 1. Регионална специализация на българските предприятия на средно високо и средно ниско технологични производства

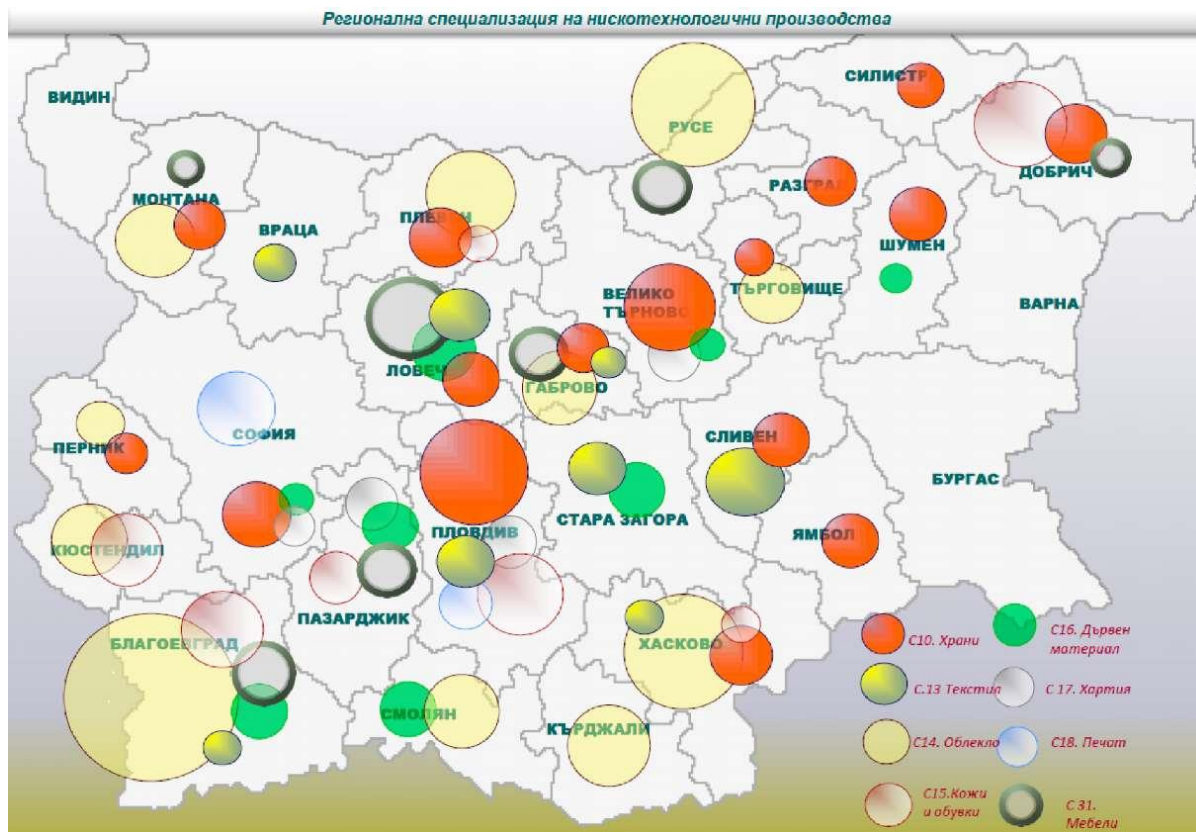

Източник: Министерство на икономиката

От регионалната специализация на предприятията от нискотехнологичните производства се забелязва, че област Ямбол е специализирана в сектор „Храни“.

Карта 2. Регионална специализация на българските предприятия на ниско технологични производства

Източник: Министерство на икономиката

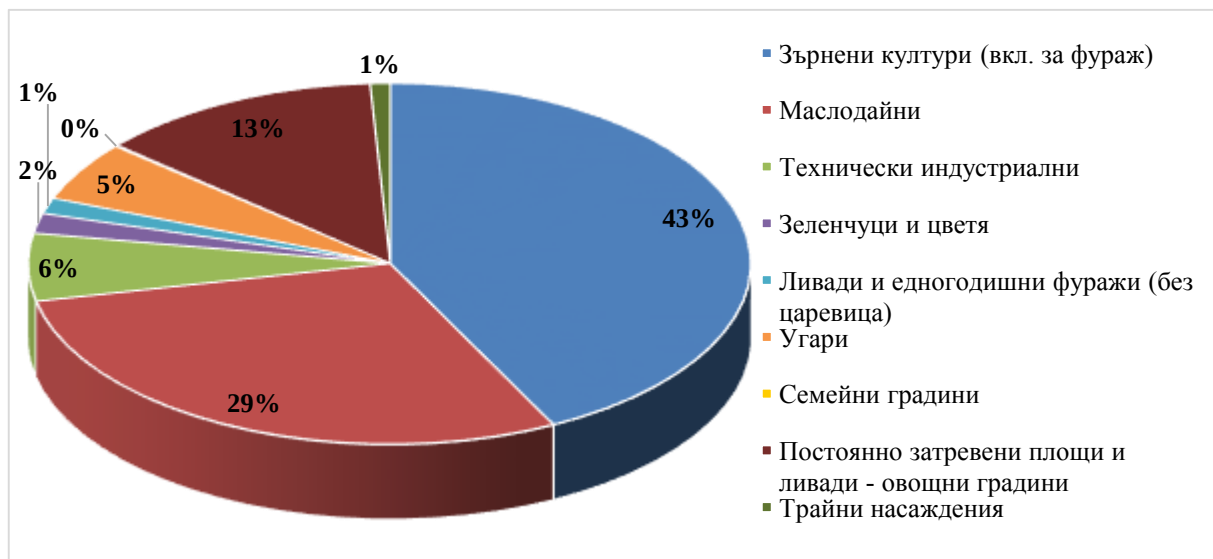
Аграрен сектор

През 2015 г. общата площ със стопанско предназначение за област Ямбол е 194 257 хектара, като обработваемата земя заема най-голяма част от нея (166 782 хектара), следвана от постоянно затревените площи и ливади и трайните насаждения (овощни градини).

Фигурата по-долу представя какъв е делът на групите култури от общата площ със селскостопанско предназначение. Забелязва се, че най-голяма площ е отделена за зърнените култури, включващи пшеница, ечемик и царевица за зърно, а най-малка площ е отделена за семейните градини.

Фигура 3. Площ със селскостопанско предназначение през 2015 г. по групи култури

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

По данни на НСИ промишленото производство на червено месо в областта за 2015 г. е 1 660 тона, което е 17% от произведеното червено месо в Югоизточния район. Събраното и преработено мляко в областта (общо от крави и овце) е 8 685 хил. литра, над 11% от общата стойност за района.

Индустрия и произведена продукция

Водещ сектор в икономиката на областта е „Преработващата промишленост“ с 694 млн. лв. стойност на произведената продукция. Относителният дял на този сектор за 2015 г. е 59% от общата стойност на произведената продукция в област Ямбол. Следващ по относителен дял е сектор „Производство на хранителни продукти и напитки“ с 16%. „Производство на ел. съоръжения“ е най-слабо развитата икономическа дейност.

Продукцията на промишлените предприятия през 2015 г. по икономически дейности, е представена по-долу:

Таблица 6. Произведена продукция на промишлени предприятия за 2015 г. в област Ямбол

Икономическа дейност	Стойност в хил. лв.	% от ЮИР	% от България
Производство на електрически съоръжения	480	0,3%	0,02%
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	6 394	1,9%	0,2%
Производство на текстил и облекло; обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	11 532	2,1%	0,3%
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	16 876	8,2%	0,7%
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	19 712	3,4%	0,4%
Добивна промишленост	25 382	3,5%	1%
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	52 299	5,6%	0,5%
Производство на мебели, производство, неклассифицирано другаде; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	55 044	22,8%	2,2%
Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение	57 805	15,7%	2,2%
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	58 062	2,6	..
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	186 967	13,5%	1,9%
Преработваща промишленост в т.ч.:	694 197	6,6%	1,3%
Общо	794 517	5,77%	1,2%

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Данните показват, че в регионален мащаб област Ямбол дава едва 5,8% от стойността на произведената продукция в Югоизточен район, където с най-висок дял е област Бургас с 51%, следвана от областите Стара Загора, Сливен и Ямбол. При показателя „% от Югоизточния район“ секторът „Производство на мебели, производство, неклассифицирано другаде; ремонт и инсталиране на машини и оборудване“ бележи най-висока стойност, която е 22,8%.

В национален мащаб област Ямбол дава 1,9% от производството на хранителни продукти и напитки; 2,2% от производство машини и оборудване с общо и специално предназначение, както и 2,2% от производството на мебели, производство, неклассифицирано другаде; ремонт и инсталиране на машини и оборудване.

Развитие на отрасъл „Туризм“

В ОСР Ямбол 2014-2020 г. е отделено голямо внимание върху изследване на показателите за развитието на отрасъла туризъм, Актуализирани данни за развитието на отрасъла са представени по-долу.

Таблица 7. Основни показатели за туризма в област Ямбол

Показатели	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015
Места за настаняване	брой	57	22	20	21	21
Легла	брой	850	752	748	816	709
Легладенонощия	брой	291 085	251 800	249 396	268 353	252 472
Стаи	брой	432	477	416	449	402
Реализирани нощувки	брой	49 322	48 176	50 837	94 441	56 694
Пренощували лица	брой	24 444	16 852	16 595	19 893	19 817
Приходи от нощувки	лева	1 527 108	1 460 021	1 739 723	3 104 103	2 038 363
Хотели	брой	18	17	15	15	15
Легла	брой	711	646	584	587	587
Легладенонощия	брой	249 804	216 476	208 393	209 483	207 942
Стаи	брой	373	396	346	348	349
Реализирани нощувки	брой	46 486	45 985	44 754	69 429	52 347
Пренощували лица	брой	22 957	16 085	15 403	17 373	18 886
Приходи от нощувки	лева	1 481 971	1 418 763	1 636 966	2 625 593	1 967 498
Общо приходи от реализирани нощувки в местата за настаняване и хотелите	лева	3 009 079	2 878 784	3 376 689	5 729 696	4 005 861

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

След 2011 г. местата за настаняване в областта намаляват рязко с около 63%. През същата 2011 година се наблюдава най-голям брой пренощували лица. Пиковата стойност на приходите от нощувки е през 2014 г. когато има и най-голям брой реализирани нощувки след 2011 г. Приходите през 2015 г. са с 34,3% по-малко в сравнение с 2014 г. при почти същия брой пренощували лица и при почти два пъти по-малко реализирани нощувки.

Данните показват, че броят на хотелите също е намалял - от 18 на 15, което дава пряко отражение върху броят на леглата, стаите и леглоденонощията през съответните години, които също намаляват. Забелязва се, че също както при местата за настаняване хотелите имат най-големи приходи от нощувки през 2014 г., като през 2015 г. тези приходи са се свили с 25.1%.

2.2. Социален капитал, социална интеграция и включване

Демографска картина на област Ямбол

Общият брой на населението в област Ямбол към 31.12.2015 г. е 123 821 души (1,7% от населението на Република България), от които 86 399 души в градовете от областта, а 36 650 - в селата. Област Ямбол е четвърта (последна) по население в Югоизточен район, след област Сливен. При проследяване на динамиката в демографското развитие на областта се установява, че е налице устойчива тенденция към общо намаление на населението, което е характерно и за демографските процеси в национален мащаб. Този извод се потвърждава от представените данни за населението в Област Ямбол по общини в таблицата по-долу.

Таблица 8. Средногодишно население в област Ямбол по общини

Област, Общини	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Област Ямбол	130 056	128 650	127 176	125 724	123 821	123 049
Болярово	4 068	4 008	3 938	3 845	3 764	3 737
Стралджа	12 701	12 550	12 426	12 280	12 152	12 083
Елхово	16 016	15 780	15 523	15 293	14 956	14 840
Тунджа	24 003	23 534	23 130	22 745	22 725	22 506
Ямбол	73 268	72 778	72 159	71 561	70 224	69 883

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Информация за броя и основните структури на населението – полова и възрастова - е представена на таблицата по-долу:

Таблица 9. Население под, във и над трудоспособна възраст по пол към 31.12. в област Ямбол

Показатели	2011	2012	2013	2014	2015
Население - общо	130 056	128 650	127 176	125 724	123 821
мъже	63 836	63 185	62 471	61 727	60 767
жени	66 220	65 465	64 705	63 997	63 054
Под трудоспособна възраст	19 330	19 396	19 425	19 513	19 232
мъже	9 851	9 928	9 935	9 970	9 821
жени	9 479	9 468	9 490	9 543	9 411
В трудоспособна възраст	75 819	75 064	73 952	72 274	70 885
мъже	40 636	40 198	39 635	38 797	38 047
жени	35 183	34 866	34 317	33 477	32 838
Над трудоспособна възраст	34 907	34 190	33 799	33 937	33 704
мъже	13 349	13 059	12 901	12 960	12 899
жени	21 558	21 131	20 898	20 977	20 805

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Данните показват по-висок брой на жените (51%) от мъжете (49%). Относително се запазва броя на населението в под трудоспособна възраст при намаляващ дял на населението в трудоспособна възраст и над трудоспособна възраст. За 2015 г. съотношение съответно е 15,5% : 57,3% : 27,2% и показва застаряваща структура.

Таблица 10. Демографски процеси в област Ямбол

Показатели	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015
Живородени	брой	1 303	1 259	1 271	1 236	1 156
Умрели	брой	2 222	2 266	2 103	2 203	2 341
Умрели деца под 1 година	брой	13	15	12	12	9
Коефициент на детска смъртност	‰	10	11,9	9,4	9,7	7,8
Естествен прираст	брой	-919	-1 007	-832	-967	-1 185
Коефициент на естествен прираст	‰	-7,1	-7,8	-7	-7,7	-9,6
Възrastови съотношения						
0 - 14/15 - 64	%	21.5	22.1	22.7	22.9	23.2
65+/15 - 64	%	32.9	33.4	34.7	35.7	36.5
0 - 14, 65+/15 - 64	%	54.4	55.4	57.5	58.7	59.7
65+/0 - 14	%	152.6	151.2	152.9	155.9	157.7
60 - 64/15 - 19	%	159.9	173.4	179.9	174.6	169.8
Заселени - общо	брой	1 760	1 691	1 710	2 139	2 570
Изселени - общо	брой	2 337	2 090	2 352	2 624	3 288
Механичен прираст - общо	брой	-577	-399	-642	-485	-718
Коефициент на механичен прираст	‰	-4,4	-3,1	-5	-3,9	-5,8
Сключени бракове	брой	339	353	332	409	475
Бракоразводи	брой	171	191	170	202	179

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Таблицата, която проследява демографските процеси, показва, че по отношение на естествения прираст в област Ямбол се запазва тенденцията към високи отрицателни стойности, по-високи от средните за страната, които са -6,2‰, докато в област Ямбол през 2015 г. коефициентът е -9,6‰.

По отношение на механичния прираст, той също се запазва отрицателен, като се движи в диапазона от -399 до -718. По този начин той оказва голямо въздействие върху отрицателното демографско развитие, заедно с отрицателния коефициент на естествен прираст.

Застрашените от бедност или социално изключване

Таблицата по-долу показва статистически данни в динамична последователност, отнасящи се до застрашените от бедност или социално изключване на територията на област Ямбол. Позитивна тенденция е, че процентът на застрашените и техният брой

намаляват, както за областта, така и за района. В периода 2012-2015 г. броят на населението в риск от бедност или социално изключване е намалял с над 23 хиляди души на територията на област Ямбол.

Таблица 11. Население в риск от бедност или социално изключване в област Ямбол и ЮИ район

Област	2012		2013		2014		2015	
	хил. бр.	%	хил. бр.	%	хил. бр.	%	хил. бр.	%
Ямбол	55,7	43,3	47,8	37,6	34,0	27,0	32,4	26,1
Югоизточен район	542,3	50,7	437,4	41,1	437,4	41,1	445,8	42,3

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Линията на бедност за 2015 г. в Югоизточен район е 3 692 лв. за едно лице, с относителен дял на бедните 22,5%, докато за област Ямбол линията на бедност е 3 715 лв. през същата година, с относителен дял на бедните 14.4%.

Пазар на труда в област Ямбол

Основен критерий за оценка на характеристиките на пазара на труда е равнището на безработица. То може да бъде коментирано и анализирано адекватно в контекста на цялостния преглед на показателите за икономическа активност на населението в областта. Таблицата по-долу предоставя данни за коефициентите на икономическа активност спрямо общия брой на населението в областта за периода 2011-2015 г., както и за коефициентите на безработица за същия период.

Таблица 12. Средногодишни данни за икономически активното население в област Ямбол (лица на 15 и повече навършени години)

Показатели	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015
Население на 15 и повече навършени години						
Работна сила	хил. бр.	61.5	63.0	60.2	56.8	57.5
Заети	хил. бр.	53.1	53.6	50.5	48.3	50.6
Безработни	хил. бр.	8.4	9.4	9.7	8.5	6.9
Лица извън работната сила	хил. бр.	51.4	47.8	49.2	51.3	49.2
Коефициент на ик. активност	%	54.5	56.9	55.0	52.6	53.9
Коефициент на заетост	%	47.0	48.4	46.2	44.7	47.4
Коефициент на безработица	%	13.6	14.9	16.1	15.0	12.0
Заети лица - общо	хил. бр.	53.1	53.6	50.5	48.3	50.6
По степен на образование						

Актуализиран документ за изпълнение на Областна стратегия за развитие
на област Ямбол 2014-2020 г. от 2017 г.

Показатели	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015
Висше	хил. бр.	11.2	14.0	14.5	12.7	17.2
Средно	хил. бр.	34.2	32.7	30.7	31.0	29.0
Основно и по-ниско	хил. бр.	7.7	7.0	5.3	4.6	4.5

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Както може да се проследи в посочените данни, икономически активното население в областта е малко над една втора от общия брой на населението. Това откроява една неблагоприятна демографска тенденция към „застаряване“ на работната сила в областта, като тази тенденция е устойчива за наблюдавания период. Коефициентът на заетост варира през наблюдавания период, но остава под прага от 50%.

През 2015 г. се забелязва и повишаване на дела на заетите с висше образование от общия дял на заетите и съответно намаляване на дела на заетите с основно и по-ниско образование.

Тенденцията на устойчиво нарастване на средната брутна годишна заплата по икономически дейности е представена по-долу.

Таблица 13. Средна брутна годишна заплата в област Ямбол

Икономически дейности	2011	2012	2013	2014	2015
Общо за областта	6 343	6 679	7 111	7 472	8 053
По икономически дейности					
Селско, горско и рибно стопанство	6 096	7 070	7 707	8 250	9 303
Добивна промишленост	9 436	9 560	10 148	13 230	12 867
Преработваща промишленост	6 459	6 591	7 043	7 464	8 129
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	15 087	14 534	16 986	16 918	16 447
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	6 178	7 069	7 311	7 529	7 274
Строителство	6 561	6 738	7 196	7 175	7 577
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	4 613	5 294	5 570	5 890	6 166
Транспорт, складиране и пощи	5 383	5 393	5 438	5 782	6 455
Хотелиерство и ресторантьорство	3 648	4 071	4 280	4 477	4 933
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	5 740	5 919	6 221	5 556	6 128
Финансови и застрахователни дейности	8 596	9 328	11 220	10 202	11 563
Операции с недвижими имоти	6 604	6 420	6 258	6 581	6 501

Икономически дейности	2011	2012	2013	2014	2015
Професионални дейности и научни изследвания	4 255	4 909	4 653	5 245	5 660
Административни и спомагателни дейности	3 676	4 117	4 558	4 533	5 314
Държавно управление	9 137	9 556	10 147	10 280	10 642
Образование	7 996	8 087	8 814	9 267	9 609
Хуманно здравеопазване и социална работа	7 471	7 905	8 101	8 576	9 149
Култура, спорт и развлечения	5 746	5 691	5 941	6 581	7 277
Други дейности	4 859	5 187	5 089	5 364	5 642

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Най-високи стойности на средната годишна работна заплата се наблюдават в икономическите дейности: „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“, „Добивна промишленост“, „Финансови и застрахователни дейности“, и „Държавно управление“, а най-ниски в дейностите „Хотелиерство и ресторантьорство“, „Административни и спомагателни дейности“, „Професионални дейности и научни изследвания“.

Домакинства

Данните от таблицата показват кои са основните източници на приходи и също основните разходи на домакинствата в област Ямбол през 2015 г. Основен разход е храната и безалкохолните напитки, следван от общия разход за жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди. Най-малко пари отиват за облекло и обувки, както и за свободно време, културен отдих и образование.

Таблица 14. Показатели за приходите и разходите на домакинствата

Общ доход лв.		Общ разход лв.	
		Данъци	563
		Социални осигуровки	773
		Регулярни трансфери към други домакинства	254
		Други	634
Обезщетения за безработни	28	Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	460
Приходи от продажби	65	Свободно време, културен отдих и образование	235
Семейни добавки за деца	112	Транспорт	475
От собственост	152	Жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди	1 341

Общ доход лв.		Общ разход лв.	
Други приходи	250	Разнообразни стоки и услуги	331
От самостоятелна заетост	255	Облекло и обувки	228
Други социални помощи	283	Съобщения	361
Извън работната заплата	313	Алкохолни напитки и тютюневи изделия	387
Пенсии	3 172	Здравеопазване	696
Работна заплата	6 139	Храна и безалкохолни напитки	3 005
Общ доход на домакинството	10 769	Общ разход на домакинството	9 743
Общ доход на лице от домакинството	4 437	Общ разход на лице от домакинството	4 015

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Образование

Данните за образователната система показват намаляване на броя на детските градини с близо 41%, въпреки това нараства броят на детските учители, а броят на децата се запазва почти непроменен. Няма значителни промени при броят на учебните институции. Намалява общият брой на преподавателите и учащите по видове учебни институции, което е пряко следствие от отрицателното демографско развитие.

Таблица 15. Показатели за развитие на системата на образованието

Показатели	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Общо детски градини	32	32	32	19	19
Детски учители	294	299	308	312	313
Децата	3 742	3 795	3 982	3 976	3 745
Целодневни детски градини	32	32	32	19	19
Детски учители	269	273	283	289	289
Децата	3 247	3 263	3 414	3 468	3 260
Полудневни детски градини	-	-	-	-	-
Детски учители	25	26	25	23	24
Децата	495	532	568	508	485
Общо учебни институции	46	46	47	46	46
Общообразователни училища	35	34	34	34	34
Специални училища	2	2	2	1	1
Училища по изкуствата и спортни училища	-	1	1	1	1
Професионални гимназии	9	9	9	9	9
Професионални колежи с прием след средно образование	-	-	1	1	1
Общо Преподаватели по видове учебни институции	1 114	1 103	1 113	1 103	1 089

*Актуализиран документ за изпълнение на Областна стратегия за развитие
на област Ямбол 2014-2020 г. от 2017 г.*

Показатели	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Общообразователни училища	798	774	770	774	760
Специални училища	12	14	17	14	7
Училища по изкуствата и спортни училища	-	14	..	14	15
Професионални колежи с прием след средно образование	-	-	..	-	1
Професионални гимназии и училища след VI, VII и VIII клас	238	228	225	228	212
Университети и специализирани висши училища	-	73	82	73	94
Общо - Учащи по видове учебни институции	32 283	32 743	32 029	31 505	30 105
Общообразователни училища	15 044	15 160	15 422	15 598	14 585
Специални училища	11 321	11 281	11 347	11 389	10 563
Училища по изкуствата и спортни училища (III степен професионална квалификация)	47	51	54	34	35
Професионални гимназии (III степен професионална квалификация)	-	41	63	82	79
Професионални колежи с прием след средно образование	1 964	1 835	1 815	1 866	1 715
Професионални гимназии и професионални училища (II степен професионална квалификация)	-	-	42	26	30
Професионални училища след VI и VII клас (I степен професионална квалификация)	999	1 056	1 083	1 140	1 167
Професионални училища след VIII клас (I степен професионална квалификация)	134	135	163	143	150
Университети и специализирани висши училища	-	733	827	872	796

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

По отношение на **отпадналите** от образователната система на територията на област Ямбол, данни от НСИ показват, че през учебната 2015/2016 г. броят на учениците между първи и осми клас, които са напуснали училище преждевременно, е 161. За целия Югоизточен регион броят е 3 019, като област Ямбол е с най-малък дял.

Здравеопазване

Данните по отношение на здравеопазването показват сравнително запазване на броя на лечебните и здравни заведения, както и подобрене на коефициента за броя на леглата, полагащи се на 1000 души от населението, което в действителност се дължи на отрицателния естествен прираст в областта. Наблюдава се спад в броя на общопрактикуващите лекари и медицинските специалисти по здравни грижи, който обяснява ръста в съотношенията за брой на населението на един общопрактикуващ лекар и на един лекар от водеща специалност. Увеличават се лекарите по дентална медицина. Позитивна тенденция е ръстът на броя на детските ясли, местата в тях, както и на децата, които ги посещават. Друга позитивна тенденция е по-големият брой места в домове за медико-социални грижи за деца, съчетан с намаляващ брой настанени в тях деца.

Таблица 16. Показатели за развитие на системата на здравеопазването

Показатели	2011	2012	2013	2014	2015
Лечебни и здравни заведения					
Болнични заведения - общо	4	4	4	4	4
легла	432	436	439	435	420
многопрофилни болници	2	3	3	3	3
легла	364	398	401	397	382
специализирани болници	2	1	1	1	1
легла	68	38	38	38	38
Брой легла в МБАЛ на 1000 души от населението	2.80	3.09	3.15	3.16	3.09
Лечебни заведения за извънболнична помощ - общо	27	27	30	30	31
легла	12	12	9	12	12
диагностично-консултативни центрове	1	1	1	1	1
легла	5	5	5	5	5
медицински центрове	5	5	6	6	6
легла	7	7	4	7	7
самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории	20	20	22	22	23
дентални центрове	1	1	1	1	1
Други лечебни и здравни заведения	3	3	3	3	3
легла	58	52	46	70	70

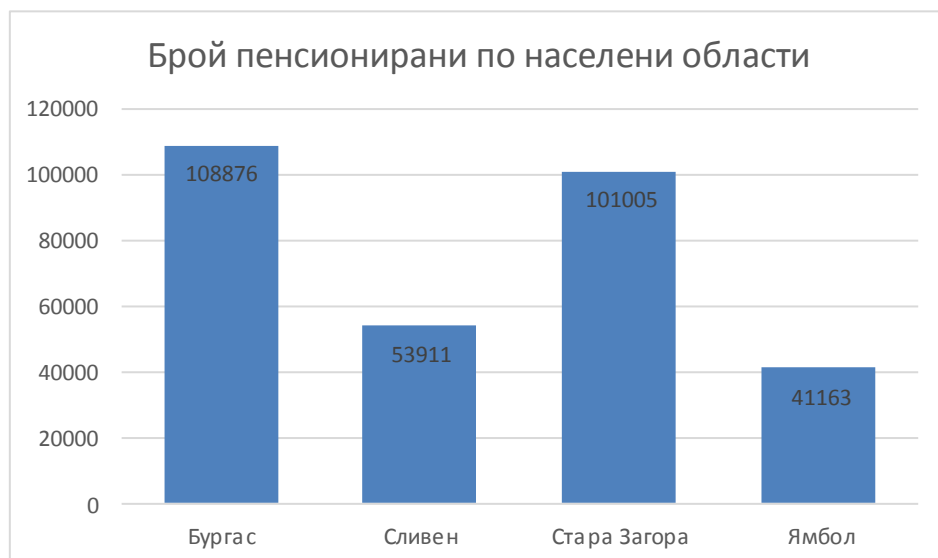
Показатели	2011	2012	2013	2014	2015
Медицински кадри към 31.12.					
Лекари - общо	371	394	368	359	346
в т.ч. Общопрактикуващи	81	98	78	77	75
Лекари по дентална медицина	99	97	119	98	112
Медицински специалисти по здравни грижи	768	736	752	726	712
Население на един общопрактикуващ лекар	1605.63	1312.76	1630.46	1632.78	1650.95
Брой лица на един лекар от водеща специалност	448.47	434.63	438.54	445.83	456.90
Детски ясли и деца в детските ясли					
Детски ясли - общо	10	10	14	14	13
места	518	544	618	497	590
Деца - общо	515	543	616	486	544
Домове за медико-социални грижи за деца към 31.12.					
Места	58	52	46	70	70
Деца - общо	58	52	46	35	38

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Пенсии

Стойността на пенсиите е сериозен проблем както за страната, така и за област Ямбол, тъй като тя е значително по-ниска в сравнение с останалите страни-членки на ЕС. Данните, регистрирани за област Ямбол, сочат, че броят на пенсионерите е най-нисък за района, както илюстрира фигурата долу.

Фигура 4. Брой на пенсионерите по област за Югоизточен район към 31.12.2015г.

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Социална политика

На територията на област Ямбол функционира добре развита мрежа от социални услуги, предназначена за възрастни хора, хора с увреждания и деца в риск.

Успешно е реализиран процеса на деинституционализация на деца. Пример е закриването на единствения ДДЛРГ „Ю. Гагарин“ - Ямбол, както и социалните услуги „Преходно жилище за момичета“ и „Преходно жилище за момчета“. На тяхно място е създаден широк набор от социални услуги в общността и резидентни социални услуги, съответстващи на потребностите и съвпадащи с планираните дейности.

За периода 2014-2016 г. броят на изпълнените и изпълняващите се социални проекти на територията на област Ямбол е 33. В допълнение към тях се предлагат различни видове социални услуги като услугата „Приемна грижа“ и услугата „Личен асистент“, даващи възможност на деца в риск да бъдат отглеждани в семейна среда. Функционират няколко центъра за обществена подкрепа, дневен център за деца с увреждания, общностен център, центрове за социална рехабилитация и интеграция, дневен център за възрастни лица с увреждания, домове за възрастни хора с умствена изостаналост, защитени жилища за хора с умствена изостаналост, защитено жилище за хора с физически увреждания, дом за стари хора с отделение за лежащи, домове за стари хора и дневни центрове за стари хора, дом за медико-социални грижи и центрове за настаняване от семеен тип за деца и младежи без и с увреждания.

Съгласно методиката за определяне числеността на персонала в специализираните институции и социалните услуги в общността, наетите по трудово правоотношение лица покриват изискването относно брой и видове длъжности, но се отчитат изключителни трудности при подбора на персонал и особено при специализирания персонал. Основната причина за това са недостатъчните финансови средства, определени с единните разходни стандарти за отделните услуги, които включват разходи за възнаграждения, осигуровки и издръжка. Средната брутна заплата в сферата на социалните услуги е една от ниските, което демотивира персонала и затруднява наемането на специалисти. Невъзможността за дофинансиране на дейността на социалните услуги от общинските бюджети ограничава социалните услуги да определят разходите си в рамките на средствата, определени с единните разходни стандарти.

Предвид спецификата на работата в сферата на социалните услуги и особеностите при работа с деца и лица в риск, заетите в сферата специалисти често са обект на свръх напрежение, стрес и емоционално и психическо претоварване. Без адекватна подкрепа, периодични супервизии и осигуряване на средства за специализирани обучения и методическа подкрепа, съществува висок риск от честа смяна на персонала в социалните услуги, което се отразява негативно и регресивно на потребителите, а от друга страна е основна причина за понижаване качеството на социалните услуги.

Общинските администрации не разполагат с достатъчна щатна численост за управление на социалните услуги на територията на общините. Персоналът е добре обучен и мотивиран, но е недостатъчен, предвид и на другите административни задължения на служителите, заетостта им в различни комисии, съвети и ангажименти по разработване и реализиране на социални стратегии, програми и проекти.

Основните потребности от развитие на човешките ресурси и на организационния капацитет, идентифицирани в процеса на анализа на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги в област Ямбол, които имат отношение към административния и организационен капацитет са свързани с повишаване на капацитета на персонала, ангажиран с администрирането, управлението и директното предоставяне на социалните услуги; повишаване на квалификацията, професионалния опит и уменията на управляващите социалните услуги в общността по отношение на подбор на персонал, ориентиране и обучение на персонала, планиране на работните задачи, мотивиране на персонала, стимулиране на работата в екип и работата в разширени/ мултидисциплинарни екипи; преодоляване на дефицита от човешки ресурси (социални работници и специализиран персонал), необходими за директното предоставяне на новоразкрити социални услуги.

Основна потребност за развитието на управленския персонал е повишаване на професионалните компетенции, свързани с прилагане на иновативни практики за повишаване на качеството и ефективността на предоставяните услуги, както и с въвеждане на механизми за ефективна оценка на положения труд, съобразени със спецификата на различните дейности по предоставяне на социалните услуги и обвързване на възнагражденията на служителите с реалната работа по обслужване на потребителите на услугите.

Култура

Данните за културната инфраструктура и посещенията в тези институции в област Ямбол са представени по-долу. Те сочат, че се увеличава броят на посещенията в театрите, музеите, кината и библиотеките, както и броят на представленията.

Таблица 17. Показатели за развитие на културата

Показатели	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015
Театри						
Театри	брой	2	2	2	2	2
Сцени	брой	2	2	2	2	2
Места	брой	500	500	500	500	500
Представления	брой	363	296	371	380	413
Посещения	брой	38 776	35 893	48 931	53 261	53 332
Музеи						
Музеи	брой	4	4	5	5	5
Посещения	хил. бр.	29	31	33	32	34
Експонати	хил. бр.	128	129	107	109	109
Персонал	брой	43	34	40	44	49
в т.ч. финансирани от местен бюджет	брой	43	34	40	44	49
Кина						
Кина	брой	1	1	1	1	1
Места	брой	70	70	70	70	70
Посещения	хил. бр.	11	8	8	17	14
Библиотеки с библиотечен фонд над 200 000 броя						
Библиотеки с библиотечен фонд над 200 000 броя	брой	1	1	1	1	1
Библиотечен фонд	хил. бр.	274	270	270	270	271
Читатели	хил. бр.	3	3	3	3	3
Заеет библиотечен фонд	хил. бр.	122	134	138	129	134

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

2.3. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност

Техническата инфраструктура в област Ямбол обхваща пътната и ж.п. мрежа, водоснабдителната и канализационната мрежа, енергийната и съобщителната мрежа.

От 2011 до 2016 г. се наблюдава промяна в пътната инфраструктура, дължината и класовете на основните пътни артерии в областта. Общата дължина на пътищата нараства от 596 км. на 637 км., като принос за този ръст имат удължаването на третокласни пътища и пътни връзки при кръстовища и възли и изграждането на 34,753 км. от АМ „Тракия“. В област Ямбол 628 097 км. от пътищата са с настилка, а 8 400 км. са без настилка.

Общата дължина на рехабилитираната пътна инфраструктура от II клас на РПМ на територията на област Ямбол за периода 2014-2016 г. е **46.5 км**, което представлява **52.5%** от второкласна РПМ в област Ямбол.

Общата дължина на рехабилитираната пътна инфраструктура от III клас на РПМ на територията на област Ямбол за периода 2014-2016 г. е **41.23 км**, което представлява **10%** от третокласната РПМ в областта.

Рехабилитацията на пътните участъци е подобрила транспортния достъп между населените места Голям манастир, Крумово, Генерал Инзово, Роза, както и достъпа на жителите им до град Ямбол.

По отношение на **железопътната инфраструктура**, общата дължина на изградените и функциониращи жп линии на територията на областта към 31.12.2016 г. е 58 км. Гъстотата на изградената железопътна мрежа в област Ямбол е 33,4 км/1000 кв. км и е по-ниска от средната за страната (36,7 км/1000 кв. км).

По-долу са представени основни показатели в сферата на **водоснабдяването и канализацията**, от които могат да се проследят минималните темпове на повишаване на населението с достъп до канализация. Делът на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води, въпреки че показва ръст, остава прекалено нисък. За сравнение средната стойност за Югоизточен регион е 39,1%, докато за област Ямбол тя е едва 4,7%.

Таблица 18. Население и водни услуги в област Ямбол в %

Показатели	2011	2012	2013	2014	2015
Население, свързано с обществено водоснабдяване	100	100	100	100	100
Население на режим на водоснабдяване	0	0	0	0	0

Население, свързано с обществена канализация	70	70,1	70,3	70,4	71,5
Пречиствателни станции за отпадъчни води	3,5	3,6	3,6	3,6	4,7
Население, свързано с обществена канализация без пречистване	66,5	66,5	66,7	66,8	66,8
Дял на населението с достъп до канализацията, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води	3,5	3,6	3,6	3,6	4,7

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Статистиката за Югоизточния регион показва, че относителният дял на домакинствата с **достъп до интернет** нараства от 42,4% през 2011 г. на 60,9% през 2016 г. Лицата (%) на възраст между 16 и 74 години, използващи регулярно интернет (всеки ден или поне веднъж седмично), също се повишава от 42,8% през 2011 г. на 51,2% през 2016 г.

2.4. Екологично състояние и рискове

Динамиката на показателите, представящи някои елементи от околната среда са представени по-долу.

Таблица 19. Показатели, свързани с околната среда

Показатели	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015
Наличност на дълготрайни материални активи с екологично предназначение	хил. лв.	23 017	30 563	36 611	36 984	58 585
Разходи за опазване и възстановяване на околната среда	хил. лв	7 746	10 351	16 294		
Депа за битови отпадъци	брой	4	3	3	3	3
Заета площ от депата	дка.	150	136	136	64	64
Остатъчен капацитет на депата	м3	0	0	46 142	0	0
Дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране	%	99.1	100.0	100.0	100.0	100.0
Събрани битови отпадъци от обслужваните населени места	хил. тона	31	29	24	28	36
Събрани битови отпадъци на човек от обслужваното население	кг/чов./г.	283	263	335	313	299

Източник: Национален статистически институт, <http://nsi.bg/>, 2017 г.

Данните показват, че се забелязва устойчива тенденция на повишаване на дълготрайните материални активи с екологично предназначение. Най-голям ръст се наблюдава за 2015 г., когато техният размер се увеличава с 58,4%, спрямо предходната година. Разходите за опазване на околната среда също нарастват в периода 2011-2013 г., като през 2013 г. надхвърлят 16 млн. лв.

Събраните битови отпадъци на човек от обслужваното население относително запазват своя размер, също като събраните битови отпадъци от обслужваните населени места, въпреки че през 2015 г. депонираните отпадъци в област Ямбол бележат най-високата си стойност за периода, обхванат от статистиката.

Социално-икономическият анализ показва запазване на тенденциите проследени в ОСР 2014-2020 Ямбол и поради това не се налага актуализиране на SWOT-анализа.

3. ОПРЕДЕЛЯНЕ/ПРЕФОРМУЛИРАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТТА ДО КРАЯ НА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ОСР

Приетата стратегическа рамка на Областната стратегия за развитие на област Ямбол за периода 2014-2020 г. включваше:

- Визия;
- 2 стратегически цели;
- 5 приоритета за развитие;
- Мерки за реализиране на всеки приоритет.

Докладът от извършената междинна оценка на ОСР Ямбол 2014-2020 г. показва необходимост от коригиране на така заложената стратегическа рамка в посока на ясно разграничаване на припокриващи се/дублирани приоритети и мерки и от тук прецизиране на финансовите очаквания за реализиране на стратегията, които се оказват: 1/ надхвърлени/преизпълнени още до средата на програмния период 2014-2020 г. (реализирани 325 686 хил. лв. до 31.12.2017 г. при заложи 270 500 хил. лв. до 2020 г.) и 2/ не добре балансирани по приоритети.

Приоритет 5. „Балансирано териториално развитие и устойчиво градско развитие“ е наречен *хоризонтален*. От една страна това означава, че приоритетът обединява или допринася за постигането на всички останали приоритети. Той действително включва в себе си 3 глобални мерки, които припокриват мерки от други приоритети, както следва:

Мярка 5.1: „Устойчиво интегрирано градско развитие и подобряване качеството на градската среда“ припокрива мерки:

- Мярка 1.5: Подобряване на енергийната ефективност и насърчаване на нисковъглеродната икономика в област Ямбол;
- Мярка 2.1: Подкрепа и привличане на инвестиции във водния сектор;
- Мярка 2.6: Рехабилитация, реконструкция и модернизация на инфраструктурните мрежи в транспорта – подобряване на пътно-транспортните връзки и свързаността на района, интермодалност и развитие на устойчив/ екологичен транспорт;

- **Мярка 3.3:** Подобряване качеството на образователната инфраструктура и осигуряване на равни възможности за образование и учене през целия живот;
- **Мярка 3.4:** Реконструкция, обновяване и оборудване на лечебни и здравни заведения;
- **Мярка 3.5:** Развитие на социалните услуги за насърчаване на социалната интеграция и деинституционализация на грижите за уязвими социални групи;
- **Мярка 3.6:** Подобряване на културната инфраструктура и на достъпа до културни услуги в област Ямбол;
- **Мярка 3.7:** Изграждане и реконструкция на спортната инфраструктура за професионален спорт и спорт в свободното време и подобряване достъпа до спортни услуги в област Ямбол.

Мярка 5.2: „Обновяване на населените места и подобряване качеството на живот в селските райони“ припокрива абсолютно същите мерки, цитирани при Мярка 5.1, но адресирани към населените места извън областния център гр. Ямбол, който попада в обхвата на Интегрирания план за градско възстановяване и развитие, използван като разграничител между двете мерки (5.1. и 5.2.) в стратегическата рамка на ОСП Ямбол 2014-2020 г. (стр. 51)

Мярка 5.3: „Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на граничната територия в област Ямбол“ припокрива Мярка 4.2: „Развитие на териториалното сътрудничество и взаимодействие“. Отделно пък и двете мерки – 5.3. и 4.2. – припокриват дейности и проекти от всички приоритети от 1 до 4, тъй като едно териториално или трансгранично сътрудничество не е самоцел, а средство за постигане на някаква цел – транспортна свързаност, културен обмен, превенция на риск, общо опазване на околната среда и т.н.

От друга страна, в „**Общата оценка на необходимите ресурси за изпълнение на Областната стратегия за развитие**“ (стр. 75-77 от ОСП Ямбол 2014-2020 г.) за въпросния Приоритет 5 е предвиден най-голям финансов ресурс – **45 % от целия финансов ресурс за 5-те приоритета на стратегията.**

Оценителят, извършил междинната оценка на Областната стратегия, се е опитал и е направил оценката по така заложената и приета стратегическа рамка, но е очевидно,

че разграничението между Приоритет 5 и останалите приоритети е трудно и с доста условности. Най-общо тук са отчетени проекти, които не са намерили място в останалите приоритети:

1/ В Мярка 5.1: „Устойчиво интегрирано градско развитие и подобряване качеството на градската среда“ са отчетени проектите за „Изработване на Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Елхово“ и „Подготовка на инвестиционни проекти за обекти в община Ямбол - в подкрепа за следващия програмен период“. Това са дейности/проекти, които биха могли да бъдат отнесени и към Приоритет 4 „Укрепване на административния и институционалния капацитет за добро управление“ в една **допълнителна Мярка 4.3. „Планова и проектна осигуреност“**.

2/ В Мярка 5.2: „Обновяване на населените места и подобряване качеството на живот в селските райони“ са отчетени проектите за облагородяване на т. нар. градска среда в селските райони – паркове, площади, тротоари, улично осветление, детски и фитнес площадки. Тези дейности/проекти биха могли да бъдат отнесени и към Приоритет 2 „Устойчиво и ефективно използване на ресурсите, развитие на модерна инфраструктура, подкрепяща растежа и създаването на работни места“ в една **допълнителна Мярка 2.8. „Облагородяване на публични пространства“**. А целият Приоритет 2 би следвало да се нарича **„Развитие на модерна инфраструктура, подкрепяща растежа, създаването на работни места и опазване на околната среда“**, тъй като в него са включени и мерките по управление на отпадъците (2.2.), опазване на биологичното разнообразие (2.3.), превенция от рискове (2.4.) и повишаване качеството на атмосферния въздух (2.5.).

В Приоритет 2 „Развитие на модерна инфраструктура, подкрепяща растежа, създаването на работни места и опазване на околната среда“ няма и не би следвало да се прави разграничение между мерки, насочени към „Устойчиво интегрирано градско развитие и подобряване качеството на градската среда“ (по аналогия на Мярка 5.1) и мерки, насочени към „Обновяване на населените места и подобряване качеството на живот в селските райони“ (по аналогия на Мярка 5.2). Независимо дали се реализират в градска или селска среда, мерките трябва да водят до постигане на приоритета!

3/ В Мярка 5.3: „Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на граничната територия в област Ямбол“ са отчетени всички трансгранични и международни проекти с уговорката, направена при отчитането на Мярка 4.2: „Развитие на териториалното сътрудничество и взаимодействие“, че „Следва да се има предвид, че в тази мярка не са включени реализирани трансгранични проекти, тъй като част от обхвата на тази мярка съвпада с обхвата на Мярка 5.3. „Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на граничната територия в област Ямбол“ и препоръката „в актуализацията на ОСР тези две мерки да се обединят или да се направи ясно разграничение между тях, тъй като в момента и двете включват реализиране на трансгранични и междурегионални инициативи“. Най-логично е двете мерки да се обединят в една - Мярка 4.2: „Развитие на териториалното сътрудничество и взаимодействие“.

От изложените факти става ясно, че Приоритет 5. „Балансирано териториално развитие и устойчиво градско развитие“ **няма своя собствена самостоятелност, проектна и финансова осигуреност.** Той дублира мерки от всички останали приоритети, **но най-вече от Приоритет 2** и затова вместо „хоризонтален приоритет“ би следвало да се превърне в **стратегическа цел, която се реализира посредством Приоритет 2.**

Мястото на Приоритет 5 е като **Стратегическа цел 2 „Балансирано териториално развитие и устойчиво градско развитие“**, а Стратегическа цел 2 „Осигуряване на по-добри условия за заетост, социално приобщаване, повишаване качеството на живот и изграждане на административен капацитет за добро управление“ става Стратегическа цел 3.

Актуализираната стратегическа рамка на ОСР Ямбол 2014-2020 включва:

- Визия;
- 3 стратегически цели;
- 4 приоритета за развитие – **Икономика, Инфраструктура, Пазар на труда, образование и социално включване и Административен капацитет;**
- Мерки за реализиране на всеки приоритет, както следва:

ВИЗИЯ:

Област Ямбол - територия и регионална общност с възстановени икономически позиции, създаващи условия за повече и по-добри работни места в частния и публичния сектор, със съхранено природно и културно наследство и подобро качество на живот.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1:

Възстановяване на икономическата динамика и създаване на благоприятна за иновации бизнес среда.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2:

Балансирано териториално развитие и устойчиво градско развитие.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3:

Осигуряване на по-добри условия за заетост, социално приобщаване, повишаване качеството на живот и изграждане на административен капацитет за добро управление.

ПРИОРИТЕТ 1: Възстановяване и повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика:

Мярка 1.1: Подобряване на достъпа до бизнес инфраструктура и развитие на бизнес услугите за МСП и схемите за финансов инженеринг;

Мярка 1.2: Подобряване конкурентоспособността и подкрепа за развитие на селскостопанските дейности, преработвателната промишленост и традиционни икономически дейности;

Мярка 1.3: Развитие на устойчиви форми на туризъм в област Ямбол;

Мярка 1.4: Развитие на изследователската дейност и използване на иновации и нови технологии в предприятията от област Ямбол;

Мярка 1.5: Подобряване на енергийната ефективност и насърчаване на нисковъглеродната икономика в област Ямбол.

ПРИОРИТЕТ 2: Развитие на модерна инфраструктура, подкрепяща растежа, създаването на работни места и опазване на околната среда (Променено наименование!):

Мярка 2.1: Подкрепа и привличане на инвестиции във водния сектор;

Мярка 2.2: Подобряване и оптимизиране на системата за управление на отпадъците в област Ямбол;

Мярка 2.3: Опазване, поддържане и възстановяване на биологичното разнообразие в област Ямбол;

Мярка 2.4: Превенция на природни и технологични рискове на територията на област Ямбол;

Мярка 2.5: Повишаване на качеството на атмосферния въздух на територията на Област Ямбол;

Мярка 2.6: Рехабилитация, реконструкция и модернизация на инфраструктурните мрежи в транспорта – подобряване на пътно-транспортните връзки и свързаността на района, интермодалност и развитие на устойчив/екологичен транспорт;

Мярка 2.7: Разширяване на достъпа до съвременни ИКТ мрежи – изграждане на широколентови мрежи за достъп до информация и услуги;

Нова! Мярка 2.8: Облагородяване на публични пространства.

ПРИОРИТЕТ 3: Развитие на пазара на труда, увеличаване на заетостта, адаптиране на образователни политики, здравеопазване и социално включване (Допълнено наименование с включването на „здравеопазване“!):

Мярка 3.1: Насърчаване на младежката заетост;

Мярка 3.2: Намаляване на безработицата сред рисковите групи на пазара на труда;

Мярка 3.3: Подобряване качеството на образователната инфраструктура и осигуряване на равни възможности за образование и учене през целия живот;

Мярка 3.4: Изграждане, реконструкция, обновяване и оборудване на лечебни и здравни заведения (Допълнено наименование с включването на „изграждане“!);

Мярка 3.5: Развитие на социалните услуги за насърчаване на социалната интеграция и деинституционализация на грижите за уязвими социални групи;

Мярка 3.6: Подобряване на културната инфраструктура и на достъпа до културни услуги в област Ямбол;

Мярка 3.7: Изграждане и реконструкция на спортната инфраструктура за професионален спорт и спорт в свободното време и подобряване достъпа до спортни услуги в област Ямбол.

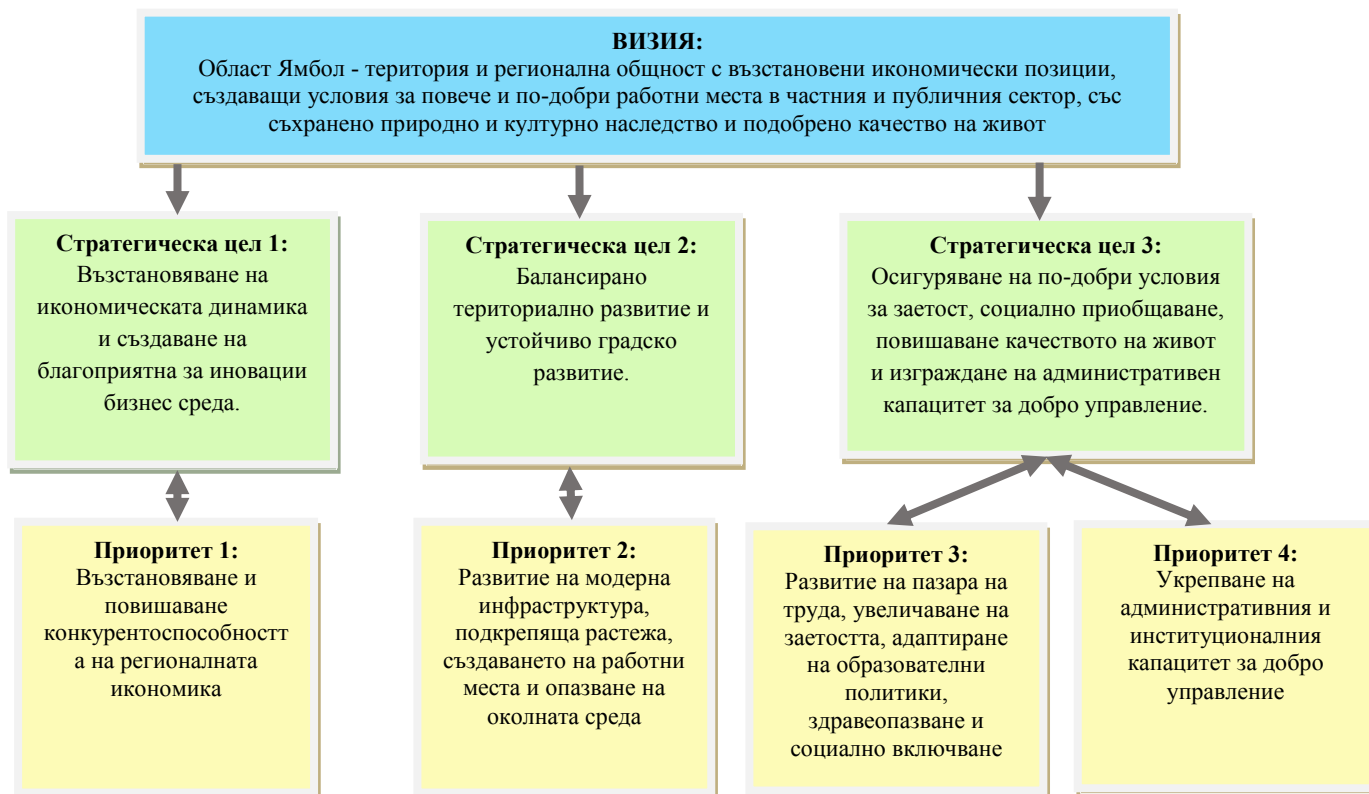
ПРИОРИТЕТ 4: Укрепване на административния и институционалния капацитет за добро управление:

Мярка 4.1: Насърчаване на електронно управление и фокусиране върху доброто управление;

Мярка 4.2: Развитие на териториалното сътрудничество и взаимодействие;

Нова! Мярка 4.3: Планова и проектна осигуреност.

Във връзка с Насоките за актуализация на областните стратегии за развитие в съответствие с ИСИС, в стратегическата рамка на ОСР Ямбол 2014-2020 г. не е необходимо да се правят промени, тъй като насърчаването на иновациите присъства в Приоритет 1. „Възстановяване и повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика“ - **Мярка 1.4. „Развитие на изследователската дейност и използване на иновации и нови технологии в предприятията от област Ямбол“.** До момента не са отчетени дейности по тази мярка, но тя предвижда действия, които са в посока разширяване на сътрудничеството между ВУЗ, изследователските организации и предприятията на територията на област Ямбол и на Югоизточния регион.

4. ОБЩА ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА

В тази точка е представена актуализацията на „Обща оценка на необходимите ресурси“ за постигане целите на ОСР Ямбол за периода 2014-2020 г. Предназначението ѝ е да ориентира за необходимите ресурси за изпълнение на стратегията, като отразява реалистично наличния потенциал за това. Идентифицираните финансови ресурси се основават главно на резултатите и изводите от проведената Междинна оценка. На база на Междинната оценка са прецизирани стойностите по приоритети и цели. Източниците на финансиране са изведени на база на текущото изпълнение.

Стойността на изпълнението на ОСР за периода 2014-2016 г. показва, че в областта общо са привлечен **325 686 хил. лв.**, главно от европейските структурни фондове. **Това се равнява на 120% изпълнение на предвидените средства за целия програмен период 2014-2020 г. още до средата на периода (31.12.2016 г.).**

Следва да се има предвид, че в „Обща оценка на необходимите ресурси“ на ОСР Ямбол 2014-2020 г. има техническа грешка при сумиране на приоритетите – към сумата на приоритетите е добавена и сумата на някои фондовете, вместо тя да е разпределена вътре в бюджета по приоритети. За изчисление на планираното изпълнение в междинната оценка е взета крайната стойност от 270 500 хил. лв. и е разпределена спрямо процентното съотношение по приоритети, представено на стр. 77 от ОСР Ямбол.

Междинната оценка показва неравномерно финансово изпълнение по приоритети на база планирани стойности (Таблица 21. Оценка на финансовата ефективност на ОСР на област Ямбол за периода 2014-2016 г.).

На база изпълненото до 31.12.2016 г. по **Приоритет 1 „Възстановяване и повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика“** (91 574 хил. лв., в която сума са включени и текущите проекти) и очакванията за реализиране на проекти до края на програмния период, финансовите очаквания за реализиране на приоритета към 2020 г. възлизат на **164 833 хил. лв.**

На база изпълненото до 31.12.2016 г. по **Приоритет 2 (с променено наименование и леко разширен обхват!) „Развитие на модерна инфраструктура, подкрепяща растежа, създаването на работни места и опазване на околната среда“**

(197 682 хил. лв., в която сума са включени и текущите проекти) и очакванията за реализиране на проекти до края на програмния период, финансовите очаквания за реализиране на приоритета към 2020 г. възлизат на **355 828 хил. лв.**

На база изпълненото до 31.12.2016 г. по **Приоритет 3 (с допълнено наименование с включването на „здравеопазване“!) „Развитие на пазара на труда, увеличаване на заетостта, адаптиране на образователни политики, здравеопазване и социално включване“** (17 593 хил. лв., в която сума са включени и текущите проекти и което представлява 65% от планираното за целия програмен период) и очакванията за реализиране на проекти до края на програмния период, финансовите очаквания за реализиране на приоритета към 2020 г. остават същите, така както са планирани - **27 050 хил. лв.**

На база изпълненото до 31.12.2016 г. по **Приоритет 4 „Укрепване на административния и институционалния капацитет за добро управление“** (1 314 хил. лв., в която сума са включени и текущите проекти и което представлява само 10% от планираното за целия програмен период), очакванията за реализиране на проекти до края на програмния период и **разширения обхват на приоритета с нова Мярка 4.3 „Планова и проектна осигуреност“**, финансовите очаквания за реализиране на приоритета към 2020 г. остават същите, така както са планирани - **13 525 хил. лв.**

Приоритет 5. „Балансирано териториално развитие и устойчиво градско развитие“ отпада от стратегическата рамка на Стратегията. Отчетеното изпълнение по него към момента на Междинната оценка следва да се отнесе в Последващата оценка на Стратегията след 2020 г. както следва:

1/ **Изпълненото по Мярка 5.1.** „Устойчиво интегрирано градско развитие и подобряване качеството на градската среда“ следва да бъде отнесено към новите мерки - Мярка 2.8. „Облагородяване на публични пространства“ и Мярка 4.3. „Планова и проектна осигуреност“;

2/ **Изпълненото по Мярка 5.2.** „Обновяване на населените места и подобряване качеството на живот в селските райони“ следва да бъде отнесено в новата Мярка 2.8. „Облагородяване на публични пространства“, както и към други мерки по Приоритет 2 „Развитие на модерна инфраструктура, подкрепяща растежа, създаването на работни места и опазване на околната среда“ по преценка на оценителя;

З/ Изпълненото по Мярка 5.3. „Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на граничната територия в област Ямбол“ следва да бъде отнесено в Мярка 4.2: „Развитие на териториалното сътрудничество и взаимодействие“.

Основната част от „Актуализирана обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на ОСП Ямбол за периода 2014-2020 г.“ е планирана по Приоритет 2: „Развитие на модерна инфраструктура, подкрепяща растежа, създаването на работни места и опазване на околната среда“ **(63%)** с оглед на факта, че по този приоритет се изпълняват инфраструктурни проекти, които са много по-скъпи от останалите. Следва ресурсът по Приоритет 1: „Възстановяване и повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика“ **(29%)**, където е завишен приносът на бизнеса за изпълнението на стратегията. На трето място със значително по-малък дял е Приоритет 3: „Развитие на пазара на труда, увеличаване на заетостта, адаптиране на образователни политики и социално включване“ **(5%)**, където се изпълняват т. нар. „меки проекти“ със сравнително по-ниски стойности. На последно място по финансов ресурс е Приоритет 4: „Укрепване на административния и институционалния капацитет за добро управление“ **(3%)**.

*Актуализиран документ за изпълнение на Областна стратегия за развитие
на област Ямбол 2014-2020 г. от 2017 г.*

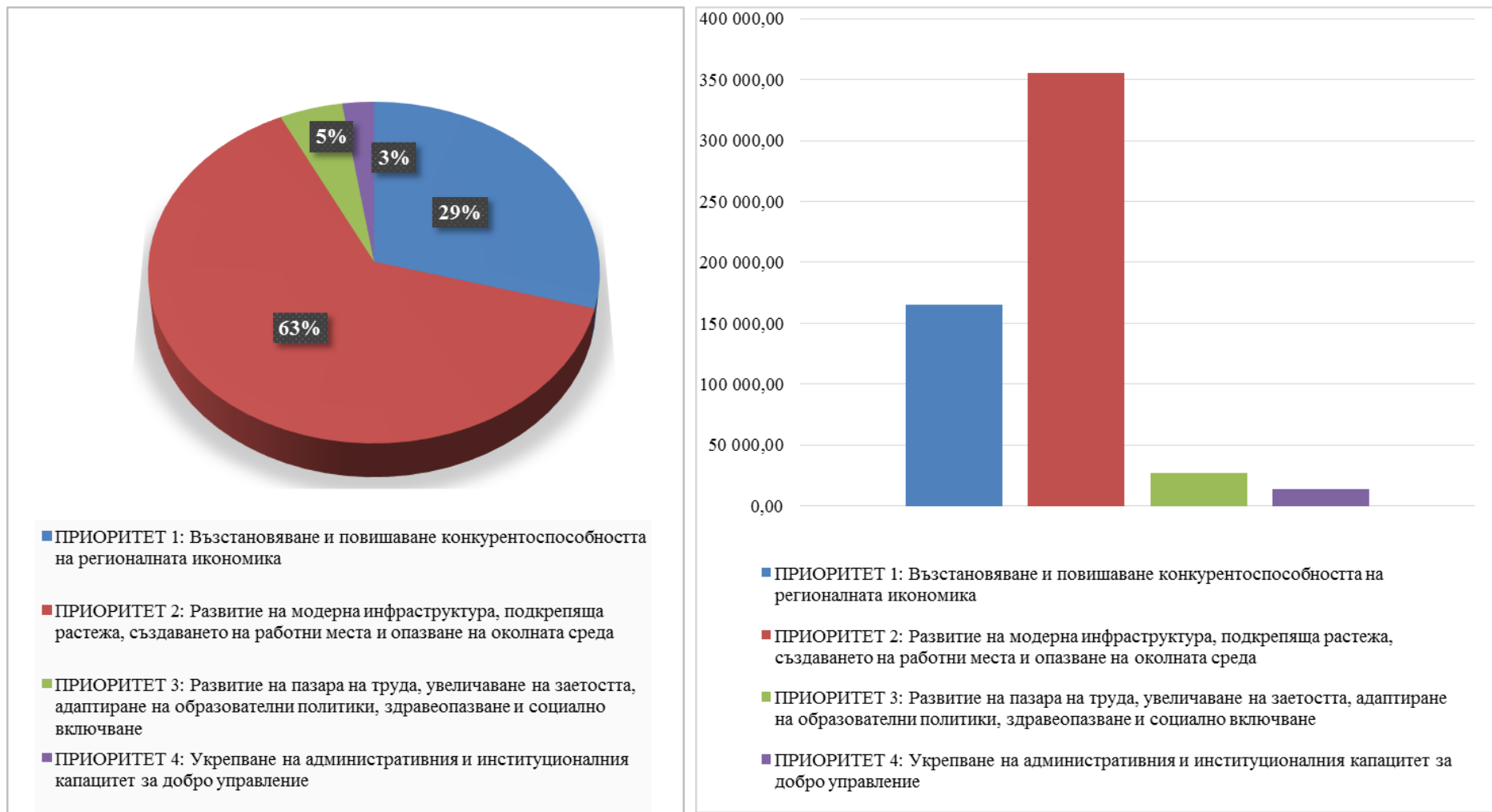
Таблица 20. Актуализирана обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на ОСР Ямбол за периода 2014-2020 г. от 2017 г.

Период 2014 - 2020 г.	Обществен сектор								Частен сектор		Общо (в хил. лв.)	Относи телен дял от ОСР
	Общински бюджет	Общ дял (%)	Централен бюджет	Общ дял (%)	Фондове на ЕС	Общ дял (%)	Други източници	Общ дял (%)	Фондове, фирми	Общ дял (%)		
Областна стратегия за развитие област Ямбол 2014-2020 г.	38 732,85	6,90%	98 096,17	17,48%	335 705,75	59,82%	34 042,23	6,07%	54 658,80	9,74%	561 235,80	100,00%
ПРИОРИТЕТ 1: Възстановяване и повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика	725,76	0,44%	29 935,44	18,16%	78 262,56	47,48%	1250,64	0,76%	54 658,80	33,16%	164 833,20	29,37%
ПРИОРИТЕТ 2: Развитие на модерна инфраструктура, подкрепяща растежа, създаването на работни места и опазване на околната среда	36 966,60	10,39%	55 978,47	15,73%	230 090,94	64,66%	32791,59	9,22%	0,00	0,00%	355 827,60	63,40%
ПРИОРИТЕТ 3: Развитие на пазара на труда, увеличаване на заетостта, адаптиране на образователни политики, здравеопазване и социално включване	525,84	1,94%	8 682,12	32,10%	17 842,04	65,96%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	27 050,00	4,82%
ПРИОРИТЕТ 4: Укрепване на административния и институционалния капацитет за добро управление	514,65	3,81%	3 500,13	25,88%	9 510,22	70,32%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	13 525,00	2,41%

Източник: Собствени изчисления

Фигура 5. Визуализация на разпределението на Актуализираната обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на ОСР Ямбол за периода 2014-2020 г. в % (ляво) и в хил. лв. (дясно)

Източник: Собствени изчисления

5. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ НА РАЙОНИТЕ ЗА ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ПОДКРЕПА

Обхватът на районите за целенасочена подкрепа (РЦП) в рамките на област Ямбол, която е административно-териториална единица от ниво 3 е регламентиран в чл. 5 и чл. 6 на Закона за регионалното развитие на Р. България. Понятието за „район за целенасочена подкрепа“ е изменено в ДВ, бр. 15 от 2016 г. Съгласно новите разпоредби районите за целенасочена подкрепа обхващат територията на една или повече съседни общини с неблагоприятни социално-икономически, демографски и географски характеристики. Обособените райони за целенасочена подкрепа са териториална основа за концентрация на ресурси за намаляване на вътрешнорегионалните различия в степента на развитие на отделните общини и за постигане на целите на държавната политика за регионално развитие. Териториалният обхват на районите за целенасочена подкрепа се определя, като се отчитат категориите на общините по реда на Закона за административно-териториалното устройство на Република България и техните географски характеристики по данни на Българската академия на науките. Териториалният обхват на районите за целенасочена подкрепа се определя в областните стратегии за развитие.

В териториалния обхват на район за целенасочена подкрепа се включват:

1. общините от четвърта и пета категория;
2. общините от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики:
 - а) най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински район;
 - б) най-малко 50 на сто от територията на общината е в полупланински район;
 - в) територията на общината е в пограничен район.

Съгласно посочените определения в допълнителните разпоредби на закона, "планински район" е територия във височинния пояс с долна граница 700 м. надморска височина, "полупланински район" е територия във височинния пояс с долна граница 500 м. и горна граница под 700 м. надморска височина и наклон на склона най-малко 8 градуса или територия под 500 м. надморска височина и наклон на склона най-малко 8 градуса, локална амплитуда на релефа най-малко 100 м. или климатичен контраст, равен или над 35 на сто; "пограничен район" обхваща административни единици от

ниво община, за чиито територии се отчита съвпадение на част от административните им граници с държавната граница.

В тази връзка е променен териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа в областта и е представен по-долу в табличен вид спрямо изискуемите критерии в закона.

Таблица 21. Райони за целенасочена подкрепа в област Ямбол

№	Община	Категория община по ЗАТУРБ	Район за целенасочена подкрепа - критерии			
			1. Общините от четвърта и пета категория	2. Общините от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики		
				най-малко 50% от територията на общината е в планински район	най-малко 50 % от територията на общината е в полупланински район	територията на общината е в пограничен район
1	Община Болярово	4				
2	Община Елхово	3				
3	Община Стралджа	4				
4	Община Тунджа	3				
5	Община Ямбол	1				

показател, по който не се налага целенасочена подкрепа

показател, по който се налага целенасочена подкрепа

Източник: Собствени изследвания

От петте общини, попадащи в област Ямбол, няма такива, които са от втора или пета категория. Единствената община от първа категория е Ямбол, от трета са Елхово и Тунджа, а от четвърта са двете източни общини Болярово и Стралджа.

По отношение на **първия критерий** за район за целенасочена подкрепа - да бъде община от четвърта и пета категория по ЗАТУРБ - в област Ямбол на този критерий отговарят общините: **Болярово и Стралджа**.

Във втора точка от таблицата попадат общините **Елхово и Тунджа**, които са трета категория. По отношение на **втория критерий** за район за целенасочена подкрепа - да се включват общини от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики: най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински район или най-малко 50 на сто от територията на общината е в

полупланински район или територията на общината е в пограничен район, от двете общини, попадащи в категорията единствено при **Елхово** се наблюдава показател, по който да се налага целенасочена подкрепа. *Този показател е отнасящият се до местоположението на общината, която попада в пограничния район на областта и южната ѝ граница съвпада с държавната граница (България- Турция).*

Релефът на общините в област Ямбол като цяло е предимно равнинен със средна надморска височина 150-200 метра, на места е хълмист и има известен брой възвишения.

Северозападната част на областта е заета от обширното Ямболско поле със средна надморска височина между 110 и 150 м. Около полето са разположени три ниски възвишения: на изток от него попадат западните, най-високи части на Бакаджиците с връх Свети Сава (Асанбаир, 514,6 м), а на запад от полето са източните, ниски части на Светиилийските възвишения.

Югозападно от Ямболското поле се простират западните, високи части на Манастирските възвишения. В тях, на 1,2 км северозападно от село Голям манастир се издига най-високата им точка, която е връх Градище 600 м, явяващ се най-висока точка на цялата община Тунджа, която е с най-голяма площ от общините в област Ямбол, и най-висока точка за областта.

Югозападно от Светиилийските възвишения и западно от Манастирските възвишения попадат крайните източни, хълмисти части на Горнотракийската низина.

В тази връзка **Община Тунджа**, въпреки че е от 3-та категория, не попада в районите за целенасочена подкрепа.

6. МЕРКИ И СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИ В РАЙОНИТЕ ЗА ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ПОДКРЕПА

До началото на 2017 г. в страната не е приета програма за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа за периода до 2020 г. През 2016 г. е предложена за обсъждане „Целенасочена инвестиционна програма (ЦИП) в подкрепа на развитието на Северозападна България, Родопите, Странджа-Сакар, пограничните, планинските и полупланинските слабо развити райони“. ЦИП е фокусирана върху най-изостаналите в социално-икономическото си развитие и необлагодетелствани територии. Основната цел е: преодоляване на икономическата изостаналост,

привличане на инвестиции и повишаване на заетостта на населението в тези райони. Програмата е разработена във връзка с чл. 5, ал. 3 на Закона за регионалното развитие, съгласно който „Обособените райони за целенасочена подкрепа са териториална основа за концентрация на ресурси за намаляване на вътрешно регионалните различия в степента на развитие на отделните общини и за постигане на целите на държавната политика за регионално развитие”.

Разработеният проект на ЦИП условно е съвкупност от 4 подпрограми, обхващащи географски райони, характеризиращи се със специфични проблеми и значими потребности, както и специфични ресурси и потенциал за развитие. В проекта на ЦИП 4 – други слабо развити планински, полупланински и гранични райони попадат общините Елхово и Болярово, тъй като те са в района „Странджа Сакар“ и като общини с контакт по южната граница на страната.

Двете общини отговарят на определените по програмата критерии: относителен дял на собствени приходи спрямо средно за страната; средна брутна годишна работна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение - средно за периода 2011-2013 г. - спрямо средната за страната за периода; нетни приходи от продажби на жител - средно за периода 2010-2012 г. - спрямо средното за страната за периода; равнище на безработица - средногодишно и средно за периода 2011-2013 г. - спрямо средното за страната за периода.

Във връзка с нормативната промяна на районите за целенасочена подкрепа в ЗРР и определеният обхват съгласно настоящата стратегия следва ЦИП да се измени и да се предвидят реални мерки и средства за целенасочено подпомагане от държавата. Към момента липсват и механизми за приоритизиране на проекти, подадени от общини, посочени като райони за целенасочена подкрепа, в рамките на критериите за оценка по проекти по Оперативните програми. Такива механизми са посочени единствено за общините и предприятията от Северозападен район. Необходима е национална програма, която да регламентира и финансира районите за целенасочена подкрепа.

Всички общини, които попадат в критериите за район за целенасочена подкрепа, са „селски райони“ и мерките, за които е необходимо да се насочи вниманието на общините, са свързани с Програмата за развитие на селските райони.

В тази връзка, основни мерки за реализация на целите на ОСР Ямбол са следните:

1. Мярка „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от ПРСР

По нея могат да се развиват проекти за следните допустими за подпомагане дейности:

- Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях;
- Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2 000 е. ж. в селските райони; инвестиции за доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е. ж. в селските райони;
- Изграждане и/или обновяване на площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от общинско значение;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства;
- Реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;
- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони.

Техническа готовност имат следните идентифицирани от общините на територията на област Ямбол проекти:

Община Болярово

- „Реконструкция на водопроводната мрежа на с. Стефан Караджово и гр. Болярово, община Болярово” с обекти в гр. Болярово, с. Стефан Караджово, с. Воден и с. Мамарчево”;
- „Благоустрояване на улици в град Болярово, община Болярово“;
- “Нарастване на туристическата привлекателност на граничния регион чрез инвестиции в читалищната и културна инфраструктура” – Читалищен дом в гр. Болярово – трети етап“.

Община Елхово

- „Основен ремонт на общински пътища намиращи се на територията на община Елхово“;
- „Ремонт, оборудване и обзавеждане на общинска образователна инфраструктура - Детска градина „НЕВЕН“ град Елхово“.

Община Стралджа

- „Реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа в с. Зимница”;
- „Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа на територията на община Стралджа“;
- “Рехабилитация на общинска пътна мрежа в община Стралджа“.

Община Тунджа

- „Подобряване водоснабдителната инфраструктура в селата Ботево, Роза и Безмер, община „Тунджа”“;
- „Подобряване на транспортно-комуникационните връзки между населените места в община „Тунджа”“;
- „Изграждане и рехабилитация на улици в населените места на община „Тунджа”.

2. Мярка „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдых, туристическа инфраструктура“ от ПРСР

Тук се включват дейности за:

- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове;

- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителските центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на центрoвете за изкуство и занаяти с туристическа цел;
- Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел;
- Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки).

3. Мярка „Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти“ от ПРСР

Тук се включват материални инвестиции в преработка и маркетинг на горски продукти, разходи за инвестиции в подобряване на икономическата стойност на горите и разходи за закупуване на земя, когато са пряко свързани с изпълнението на проекта.

4. Мярка „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“ от ПРСР

Тук се включват дейности за подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към: развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги); производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на ЕС (независимо от вложените продукти и материали); развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.); производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление; развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности.

7. НАСОКИ И МЕРКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИАЛНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Мерките за развитие на териториалното сътрудничество вече са само в ПРИОРИТЕТ 4: Укрепване на административния и институционалния капацитет за добро управление, Мярка 4.2: Развитие на териториалното сътрудничество и взаимодействие.

Основната финансираща транснационална програма за облас Ямбол е Програма за трансгранично сътрудничество по ИНТЕРРЕГ - ИПП България-Турция 2014-2020

Програма Интеррег за трансгранично сътрудничество България-Турция ще финансира проекти, свързани с развитието на **устойчив туризъм и околна среда**. Общият размер на средствата по Програмата е в размер на € 29.642.896, от които € 25.196.460 са от ИПП и € 4.446.436 – от национално публично съфинансиране, предоставено от двете партньорски страни.

8. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

С оглед проследяването на напредъка в изпълнението на Областната стратегия за развитие на област Ямбол, както и отчитането на резултатите и ефекта от това изпълнение, е необходимо проектиране и изграждане на система от индикатори за наблюдение и оценка. В междинната оценка са предложени такива, като в този документ те са развити с оглед добавяне на целеви стойности, за да може да се измери изпълнението на приоритетите и по индикатори, а не само по цели.

В таблиците по-долу са представени рамковите и специфичните индикатори за наблюдение и оценка на ОСР Ямбол 2014-2020 г. с целеви стойности.

Таблица 22. Рамкови индикатори за наблюдение

№	Рамкови индикатори	Изходна стойност – 2013 г.	Междинна стойност - 2015 г.	Целева стойност- 2020 г.
Основни макроикономически показатели				
1	БВП/човек – лева	7 168	8 159	10 000
2	Дял на БВП на човек от средната стойност на ЕС 28 в %	0,23	0,53	1
3	Коефициент на безработица %	16.1	12.0	10.0
4	Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години в %	71.7	71.5	72
5	Общ доход средно на лице от домакинство в лева	4 572	4 437	5 000
6	Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в лева	7 111	8 053	10 500
Индикатори по целите на Стратегия „Европа 2020“				
1	Коефициент на заетост на населението на възраст 15-64 г. - %	59.9	62.8	65
2	Инвестиции в научно-изследователска и развойна дейност (НИРД) - % от БВП	0,23	0,53	1
3	Население в риск от бедност или социално изключване % (Индикаторът включва три показателя: - риск от бедност - нисък интензитет на икономическа активност - материални лишения)	47,8	32,4	25
4	Дълготрайни материални активи с екологично предназначение (хил. лв.)	36 611	58 585	78 000
5	Осреднено намаление на енергийното потребление в обществените сгради в %	н/п	7,85% (Болярово - 17%; Елхово - 7%, Ямбол - 15.27%)	10
6	Учащи I -VIII клас, напуснали общообразователните и специални училища ¹	185	161	100
7	Относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с висше образование (%) ²	24.2	29.0	35

Източници: НСИ (<http://www.nsi.bg/>)

¹ Тъй като на областно ниво не се поддържа индикаторът „преждевременно напуснали образователната система“ е предложен този индикатор.

² Тъй като на областно ниво не се поддържа индикаторът „дял на 30-34 годишните със завършено висше образование“ е предложен този индикатор.

Таблица 23 Специфични индикатори за наблюдение и оценка за област Ямбол

№	Специфични индикатори	Базови стойности 2013 г.	Междинна стойности за 2015/6 г.	Целева стойност- 2020 г.
ПРИОРИТЕТ 1: Възстановяване и повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика				
1.	Брой предприятия	5 647	5 737	5 800
2.	Нетни приходи от продажби на МСП - хил. лв.	2 422 929	2 710 286	3 000 000
3.	Произведена продукция - хил. лв.	1 362 065	1 644 169	2 000 000
4.	Придобити ДМА в предприятията - хил. лв.	169 626	268 506	360 000
5.	Преки чуждестранни инвестиции - хил. евро	53 258,2	79 030,1	100 000
6.	Брой заети лица	26 334	29 299	32 000
7.	Реализирани приходи от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване - хил. лв.	3 377	4 006	4 500
8.	Брой заети в туризма и ресторантьорството	981	997	1 050
9.	Брой създадени/подобрени туристически атракции	н/п	4	8
10.	Относителен дял на заетите в преработващата промишленост - %	31,5	38,6	40
11.	Персонал, зает с научноизследователска и развойна дейност (НИРД) - брой	128	258	300
12.	Брой проекти за развитие/разработване/въвеждане на иновации в предприятията	н/п	0	5
13.	Изградени и/или обновени технопаркове, бизнесинкубатори и индустриални зони - брой	н/п	1	2
ПРИОРИТЕТ 2: Развитие на модерна инфраструктура, подкрепяща растежа, създаването на работни места и опазване на околната среда				
14.	Население с подобрен транспортен достъп - %	н/п	70%	80%
15.	Относителен дял на подобрената второкласна пътна мрежа - %	н/п	52,5%	65%
16.	Относителен дял на подобрената третокласна пътна мрежа - %	н/п	10%	20%
17.	Обща дължина на реконструирани или подобрени пътища от четвъртокласната пътна мрежа - км	н/п	38,3	55
18.	Обща дължина на реконструирани или подобрени улици в населените места - км	н/п	34,74	55
19.	Нова водопроводна мрежа - км	н/п	8,7	10
20.	Разширена и реконструирана водопроводна мрежа - км	н/п	29,15	35
21.	Нова канализационна мрежа - км	н/п	28,6	30
22.	Разширена и реконструирана канализационна мрежа - км	н/п	16,35	20
23.	Относителен дял от населението, обслужвано от	0%	4,7%	55%

*Актуализиран документ за изпълнение на Областна стратегия за развитие
на област Ямбол 2014-2020 г. от 2017 г.*

№	Специфични индикатори	Базови стойности 2013 г.	Междинна стойности за 2015/6 г.	Целева стойност- 2020 г.
	ПСОВ - %			
24.	Намаляване на загубите по водопреносната мрежа - %	н/п	67%	50%
25.	Население, свързано с обществено водоснабдяване - %	100%	100%	100%
26.	Население на режим на водоснабдяване - %	0%	0%	0%
27.	Население, свързано с обществена канализация - %	70,3%	71,5%	75%
28.	Дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране - %	100%	100%	100%
29.	Население, обслужвано от организирана система за разделно сметосъбиране - %		67% (50% Тунджа; 70% Стралджа; 90% Ямбол)	70%
30.	Брой реализирани проекти за управление на отпадъци	н/п	2	4
31.	Дял от населението, обхванато от системи за повторно използване на отпадъците и компостиране на биологичните отпадъци - %	0%	0%	50%
32.	Брой реализирани проекти за опазване, поддържане и възстановяване на биологичното разнообразие в област Ямбол	н/п	2	4
33.	Брой реализирани проекти за превенция на природни и технологични рискове на територията на област Ямбол	н/п	5	10
34.	Изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от пожари, наводнения, активиране на свлачищни райони - брой	н/п	3	5
35.	Брой реализирани проекти за повишаване на качеството на атмосферния въздух на територията на област Ямбол	н/п	0	2
36.	Брой реализирани проекти за разширяване на достъпа до съвременни ИКТ мрежи – изграждане на широколентови мрежи за достъп до информация и услуги	н/п	0	1
ПРИОРИТЕТ 3: Развитие на пазара на труда, увеличаване на заетостта, адаптиране на образователните политики и социално включване				
37.	Относителен дял на населението в трудоспособна възраст - %	58,1	57,3	57
38.	Дял на безработните, преминали курсове на преквалификация - %	3,2	3,1	5

*Актуализиран документ за изпълнение на Областна стратегия за развитие
на област Ямбол 2014-2020 г. от 2017 г.*

№	Специфични индикатори	Базови стойности 2013 г.	Междинна стойности за 2015/6 г.	Целева стойност- 2020 г.
39.	Брой реализирани проекти за намаляване на безработицата сред рисковите групи на пазара на труда, в т.ч. Насърчаване на младежката заетост	12	12	20
40.	Брой реконструирани/рехабилитирани училища и детски градини	н/п	5	10
41.	Брой нови, реконструирани/рехабилитирани здравни и социални заведения	н/п	5	7
42.	Брой реализирани проекти за социална интеграция и предоставяне на услуги (без инфраструктура)	н/п	31	50
43.	Брой реконструирани/рехабилитирани обекти на културата	н/п	8	12
44.	Брой нови, реконструирани/рехабилитирани обекти на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време	н/п	7	10
ПРИОРИТЕТ 4: Укрепване на административния и институционалния капацитет за добро управление				
45.	Брой проекти за подобряване на административния капацитет	н/п	12	15
46.	Брой проекти за въвеждане на електронно управление и комплексно административно обслужване	н/п	0	5
47.	Брой инициативи за ПЧП между общини и бизнес с цел предоставяне на основни услуги за населението	н/п	0	3
48.	Брой проекти и инициативи, насочени към изграждане на взаимоотношения на партньорство с други общини – побратимяване и други	н/п	0	2
49.	Брой проведени семинари, обучения и информационни кампании по проблемите на регионалното развитие	н/п	15	20
50.	Брой служители, преминали обучение за развитие на уменията за управление на проекти, финансов контрол и прилагане на интегрирани системи за развитие	н/п	125	150

Източници: НСИ (<http://www.nsi.bg/>), Справка ОДЗ, гр. Ямбол; Справка ДРСЗ – гр. Бургас; Справка РИОСВ – Ямбол, Справка „ВиК“ ЕООД гр. Ямбол, Справка в ИСУН и ИСУН 2020, справка въпросници общини от област Ямбол.

9. НАСОКИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ

Изведените промени в настоящия документ за актуализация на ОСР Ямбол 2014-2020 г. в част стратегическа рамка не предполагат изменения на целите и приоритетите на общинските планове за развитие.

Във връзка с изменения на ЗРР в чл.13, ал.2, т.9 в сила от 11.03.2014 г. в Структурата на ОПР следва да се съдържат **мерки за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени**. Изготвените преди това общински планове следва да включат в себе си такива мерки (ако не са били предвидени) с оглед пълно съответствие с нормативната база.

Поради идентифицирани проблеми при отчитането на изпълнението на ОПР при някои общини е необходима актуализация на стратегическата рамка по посока на премахване на мерки и дейности, които се повтарят в други цели и приоритети с оглед избягване на двойното отчитане на едни и същи проекти по няколко приоритета.

По отношение на индикаторите за резултат и въздействие е необходимо системата от индикатори да бъде прецизирана и в нея да се включват единствено измерими индикатори, които се поддържат на ниво община и за тях може лесно да се добие информация от достоверен източник.

Голяма част от ОПР на общините от област Ямбол са с надценен бюджет и могат да се предприемат действия по прецизиране на индикативните бюджети.

10. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

При разработването и изпълнението на Областната стратегия за развитие са осигурени необходимите предпоставки за прилагане на принципа за партньорство, осигуряване на информация и публичност за предприетите действия от областната администрация и постигнатите резултати по изготвянето на стратегическия за областта документ.

По решение на Областния съвет за развитие е създадено Звено за мониторинг на изпълнението на Областната стратегия за развитие, което има и функции по осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на стратегията. Звеното се ръководи от заместник-областен управител, а членове са: представител на Областна администрация - Ямбол, представител на общините, по един представител на икономическите и на социалните партньори в областта, представител на гражданските организации.

Допълнителните мерки и действия за прилагане на принципа за партньорство, осигуряване на информация и публичност предвиждат:

- информирание по подходящ начин на обществеността и заинтересованите страни за цялостния процес на изпълнение и оценка на Областната стратегия за развитие през периода 2014-2020 г.;
- въвеждане на нови комуникационните канали (Информационен бюлетин, информационни дни и др.) и формулиране на посланията за предоставяне на обществена информация относно необходимостта, характера и целите на планираните действия, потенциалните ползи, резултатите и въздействието от прилагането на стратегията;
- разработване на механизъм за консултиране в хода на изпълнение на стратегията чрез организиране на публични дискусии, кръгли маси и други форми, в т.ч. чрез интернет и социалните мрежи;
- публикуване на информация за постигнатия напредък по изпълнението на стратегията и осигуряване на публичен достъп до резултатите.

Целите, които се поставят при прилагането на принципа на партньорство и прозрачност, са насочени към подобряване качеството на стратегическия документ и ефективността на неговото изпълнение. По-добрата информационна среда и публичността при реализацията на мерките, предвидени в стратегията, ще създадат обективни предпоставки и условия за привличане и ефективно използване на повече вътрешни и външни ресурси, вкл. средства от фондовете на ЕС за развитие на областта.

Ключова роля за осигуряването на информация и публичност на Областната стратегия за развитие, както и на документите, свързани с действията на съответните органи по нейното изработване, съгласуване, актуализиране, осигуряване на необходимите ресурси и изпълнение има областният управител. Специализираните

звена на областната администрация подпомагат областния управител при изпълнение на посочените функции и отговорности. Областният съвет за развитие на област Ямбол също гарантира прилагането на принципа на партньорство, публичност и прозрачност във връзка с изпълнението на стратегията и ще оказва съдействие за мобилизиране на административния капацитет и ресурсите на местно ниво.

Междинната оценка и актуализацията на ОСР Ямбол 2014-2020 г. следва да бъдат публикувани на интернет страницата на областната администрация и на Портала за обществени консултации на Министерски съвет – www.strategy.bg.

За осигуряване на информация и публичност при изпълнението на Областната стратегия за развитие бе изготвен междинен, ще бъде изготвен и окончателен доклад в съответствие с изискванията за тяхното съдържание, определени в нормативната уредба за регионалното развитие.

Финансовите ресурси за осигуряване на информация и публичност на стратегията се планират в рамките на бюджета на областната администрация за съответната година.

11. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Очакванията от Областната стратегия за развитие на област Ямбол в периода 2014-2020 г. са свързани с намаляване на социалните, икономическите и пространствените дисбаланси в развитието, както на областта, така и в обхвата на ЮИР, които са обект на анализи, прогнози и стратегически предложения в поредица от документи за регионално развитие и пространствено планиране.

Постигането на предложените стратегически цели и приоритети ще има положително въздействие върху конкурентоспособността на бизнес средата и на работната ръка, предоставяйки по-добри условия за бизнес, за интеграция между наука, образование и иновации, за по-добър и отворен достъп до центрове на растеж и до нови пазари и за по-голяма свобода и мобилност в професионалната реализация.

Всичко това, заедно с предложените специфични мерки за социално приобщаване, ще рефлектира в намаляване на социалните дисбаланси и напрежения в областта, чрез повишаване достъпността и качеството на услугите в сферата на образованието, здравеопазването, културата и социалното подпомагане, чрез стимулиране на потенциала на общностите и повишаване на грижата за онези, които са в уязвимо положение.

Положителните въздействия върху околната среда, биоразнообразието и ландшафта ще се проявят в резултат от заложените идеи за намаляване на енергийните зависимости и повишаване на енергийната ефективност, за увеличаване на дела на ВЕИ, за намаляване използването на нови материали и поощряване на рециклирането (4R), за подобряване управлението на защитените територии и повишаване загрижеността за характера и идентичността на природните и антропогенни ландшафти.

12. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

Абревиатура	Значение
АЗ	Агенция по заетостта
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда“
ЕЗФРСР	Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФМДР	Европейския фонд за морско дело и рибарство
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗРР	Закона за регионалното развитие
КФ	Кохезионен фонд
ИСИС	Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020 г.
ИСУН/ ИСУН 2020	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на Европейския съюз
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МСП	Малки и средни предприятия
НСИ	Национален статистически институт
ОДЗ	Областна дирекция „Земеделие“
ОП	Оперативна/и програма/и
ОПАК	Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007-2013 г.
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г.
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013; 2014-2020 г.
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.
ОПР	Общински план за развитие
ОПРКБИ	Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г.
ОПРР	Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г./ ”Региони в растеж“ 2014-2020 г.
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г.; 2014-2020 г.
ОСР	Областна стратегия за развитие
ОУ	Основно училище
ППЗРР	Правилник за прилагане на закона за регионално развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г.; 2014-2020 г.
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПЧП	Публично-частно партньорство
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СОУ	Средно общообразователно училище
ЮИР	Югоизточен район

13. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ, ФИГУРИ И КАРТИ

Таблицы

Таблица 1. Брутна добавена стойност (БДС) по икономически сектори и брутен вътрешен продукт (БВП).....	6
Таблица 2. Основни характеристики на предприятията от нефинансовия сектор на икономиката на област Ямбол	8
Таблица 3. Относителен дял на предприятията според броя на заетите лица в тях от общия в област Ямбол в %	8
Таблица 4. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи за област Ямбол в хил. лв.	9
Таблица 5. Показатели за НИРД в област Ямбол	11
Таблица 6. Произведена продукция на промишлени предприятия за 2015 г. в област Ямбол.....	15
Таблица 7. Основни показатели за туризма в област Ямбол	16
Таблица 8. Средногодишно население в област Ямбол по общини.....	17
Таблица 9. Население под, във и над трудоспособна възраст по пол към 31.12. в област Ямбол.....	17
Таблица 10. Демографски процеси в област Ямбол	18
Таблица 11. Население в риск от бедност или социално изключване в област Ямбол и ЮИ район.....	19
Таблица 12. Средногодишни данни за икономически активното население в област Ямбол (лица на 15 и повече навършени години)	19
Таблица 13. Средна брутна годишна заплата в област Ямбол	20
Таблица 14. Показатели за приходите и разходите на домакинствата	21
Таблица 15. Показатели за развитие на системата на образованието	22
Таблица 16. Показатели за развитие на системата на здравеопазването.....	24
Таблица 17. Показатели за развитие на културата.....	28
Таблица 18. Население и водни услуги в област Ямбол в %	29
Таблица 19. Показатели, свързани с околната среда	30
Таблица 20. Актуализирана обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на ОСР Ямбол за периода 2014-2020 г. от 2017 г.	42
Таблица 21. Райони за целенасочена подкрепа в област Ямбол.....	45
Таблица 22. Рамкови индикатори за наблюдение	52
Таблица 23 Специфични индикатори за наблюдение и оценка за област Ямбол.....	53

Фигури

Фигура 1. БВП на човек от населението за 2015 г. в лв.	7
Фигура 2. Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия с натрупване към 31.12.	9
Фигура 3. Площ със селскостопанско предназначение през 2015 г. по групи култури..	14
Фигура 4. Брой на пенсионерите по област за Югоизточен район към 31.12.2015г.	25
Фигура 5. Визуализация на разпределението на Актуализираната обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на ОСР Ямбол за периода 2014-2020 г. в % (ляво)и в хил. лв. (дясно).....	43

Карти

Карта 1. Регионална специализация на българските предприятия на средно високо и средно ниско технологични производства	12
Карта 2. Регионална специализация на българските предприятия на ниско технологични производства	13